

ȘTEFAN DUMITRESCU

NI SE ÎNTORC SCRIITORII ACASĂ

SEMĂNĂTORUL
Editura online - octombrie 2010

ȘTEFAN DUMITRESCU

NI SE ÎNTORC SCRITORII ACASĂ

SE ÎNTORC SCRITORII ROMÂNI ACASĂ

Doamne Dumnezeule, mare este Puterea, Măreția și Frumusețea Ta, slăvit să fii în vecii vecilor ! Amin!

Mari daruri ne face Domnul în viața aceasta atât de efemeră, în care nu suntem decât niște fire de iarbă pe o colină, tremurând în adierea vântului, sau niște fire de nisip pe care vântul istoriei și al sorții le duce de acolo până acolo.

De multe ori asta a simțit autorul acestor rânduri că este în această existență !

Când după vârsta de 40 de ani, (vârsta filozofiei la greci!) am devenit și mai credincios, când ne-am convins și mai mult că pe lumea aceasta suntem total neputincioși, și că singurele lucruri importante pe care le facem sunt cu Voia și cu puterea pe care ne-o dă Domnul, am început să ne rugăm din toată inima, **CU ARDOARE, LUCRU PE CARE ÎL FACEM ȘI ACUM, ȘI PE CARE ÎL VOM FACE TOATĂ VIAȚĂ ! ȘI PE CARE SPERĂM SĂ ÎL FACEM ȘI ÎN CEALĂLATĂ EXISTENȚĂ, DOAMNE AJUTĂ-NE SĂ FACEM PE LUMEA ACEASTA CÂT MAI MUOLT BINE !** Doamne ajută-ne să facem în această existență dăruită de Tine, Bine numai Bine, și numai bine, și rău deloc, **PENTRU CĂ ASTFEL FACEM VOIA TA !**

Ajunși la 60 de ani, martirism că de mulți ani aceasta este Legea după care ne conducem, **SĂ FACEM CÂT MAI MULT BINE ÎN ACEASTĂ EXISTENȚĂ !**

Iar Domnul a răspuns rugăciunii noastre ! Ba mai mult, ne-a dăruit în viață mari daruri, Minuni adevărate, și ne-a ajutat să facem mult bine ! Ne-a ajutat să facem adevărate minuni !

O minune este aceasta, Minunea care se petrece în cartea aceasta. Și cu cartea aceasta. În adolescență eram îndrăgostit, fascinat de poezie... Scriam toată ziua poezii, visam poezia, o vedeam înaintea ochilor ca pe o ceață luminoasă inefabilă, ca pe realitate divină, plină de o dureroasă și

dulce melancolie, de o frumusețe ca de pe altă lume !... În timpul studenției când mai mulți scriitori și-au pus mari speranțe în mine, afirmând că „ȘTEFAN DUMITRESCU ESTE O SANSĂ A LITERATURII ROMÂNE. ȘTEFAN DUMITRESCU ESTE O MARE ȘANSĂ A LITERATURII ROMÂNE” .

Apoi după terminarea Facultății de Filozofie din București Domnul m-a pus la o mare încercare. M-a trimis într-o localitate liniștită și pitorească la marginea țării ca să scriu. Să am liniște să scriu. Domnul a făcut cu mine același lucru pe care l-a făcut cu Ovidiu. M-a exilat în Pustie, la marginea lumii ! Mi-a dat darul amar al marginalizării ! Pentru aceasta mi-a dăruit desigur Suferința, pentru că Marea Creație din suferință și numai din suferință se naște și crește. Așa se face că trecând anii Domnul a creat prin mine o operă literară vastă, o operă literară formată din romane, din piese de teatru, din volume de poezie, care mai târziu i-a făcut pe mai mulți oameni de cultură să mă propună pentru Premiul Nobel pentru literatură.

Așa au socotit ei, așa au crezut ei, că opera mea, înaintea altor scriitori, ar putea să-i aducă acestei Țări Premiul Nobel pentru literatură. Și că bine ar fi pentru Cultura română, pentru acest neam amărât și sinucigaș, cancerigen, călcat de toți în picioare, DACĂ POPORUL ACESTA AR AVEA UN PREMIU NOBEL !

Apoi Domnul mi-a trimis alte Daruri mari. De exemplu Domnul ne-a dăruit, mie și soției, FAPT PENTRU CARE ÎI MULȚUMIM ENORM, cinci copii frumoși, inteligenți, buni. Mulți s-au minunat că i-am putut crește din amărătele noastre de salarii de profesori în vremurile acestea de sărăcie și umilință, de greutate !. Dar când Dumnezeu te ajută totul este posibil ! La Domnul totul este posibil ! Cu Domnul totul este posibil !

Pentru că fetița noastră cea mare s-a căsătorit la Buenos Aires, (un alt Miracol) am avut posibilitatea s-o cunosc pe marea scriitoare româno-argentiniană, care trăiește la Buenos Aires, Alina Diaconu, să-i citesc și să-i recenzez cărțile, și să-i public recenzii în reviste din România. Doamne Dumnezeule, ce miracol a făcut Domnul. Câți români, câți scriitori români știu că în îndepărtata Argentina trăiește o scriitoare plecată de pe locurile noastre sfințite din neolitic încoace de strămoșii

noștri CARE ESTE O MARE SCRITOARE A ARAGENTINEI, O MARE SCRITOARE A LITERATURII UNIVERSALE.

Și este un dintre cele mai mari scriitoare ale literaturii române, care va sta cu cinste de aici înainte și pentru întotdeauna alături de Hortensia Papadat Bengescu, de Ana Blandiana și de toate celelalte mari scriitoare date de poporul român. Și este una dintre marile prozatoare ale Contemporaneității, așa cum am mai spus, la fel de mare și de valoroasă ca Natalei Sarot, ca Virginia Woolf, sau ca Simone de Bouvoire, prietena lui Sartre..... (Vai, dar unde sunt marii critici și istorici literari, marii esești români ca s-o pună pe această mare scriitoare în valoare, care s-o prezintă lumii ? Și atunci am zis, Doamne, fierbinte Te rog, ajută-mă pe mine să-i descopăr pe scriitorii români care s-au răzlețit pe fața planetei, alungați de vicisitudinile istoriei, ajută-mă pe mine să-i cunosc, să scriu despre ei, să-i impun, să-i fac cunoscuți românilor, neamului daco-român care i-a dat, să-i fac cunoscuți lumii întregi!)

Am auzit de curând că marea prozatoare româno-argentiniană este bolnavă, acolo în îndepărtata Argentină, și m-am rugat pentru dânsa să-i dea Domnul putere și sănătate, să ne mai poată da multe cărți de valoare, așa cum ne-a dăruit până acum !

Nu mai țin minte anul, oricum era după 1990, m-am pomenit pe internet cu revista ARP, (INTERMUDUS, REȚEAUA CULTURALA, cum s-a mai numit) a domnului Artur Silvestri... Pe Artur Silvestri l-am cunoscut în tinerețe, pe când era redactor la revista Luceafărul. Și acum am vie în minte imaginea tânărului care era, cu părul bogat și vâlvoi... După 1990 Omul acesta a construit un Templu numit gazetăresc, literar și cultural, numit ARP, (Asociația Română pentru Patrimoniu), o revistă înființată pe Internet, în care aduna foarte multe reviste scoase de scriitori români din țară și din străinătate... Mi-a plăcut imensitatea Construcției gazetărești, ARP, dar mai ales faptul că-i aduna pe scriitorii români răspândiți pe toată fața planetei... în Canada, în Statele Unite, în Australia, în Danemarca... Era ca și cum sutele, miile de scriitori, de intelectuali români plecați datorită vitregiei dictaturii comuniste din Țară, acum se reîntorceau acasă... Și era mult, și era frumoasă și impresionantă revenirea lor acasă, în țara mamă care îi aștepta !

Așa am putut să-l citesc pe Virgil Nemoianu din Statele Unite, pe fratele Ioan Miclău, stabilit în Australia, un mare patriot care în Țara Congurilor a înființat o Bibliotecă Mihai Eminescu, a scos o revistă numită Iosif Vulcan, (în care l-a publicat și pe subsemnatul) în memoria celui care l-a descoperit și l-a lansat pe Mihai Eminescu.. Așa am avut posibilitatea să-l cunosc pe Dimitrie Grama, stabilit în anii aceia în Danemarca, unde scotea, dacă ne aducem aminte bine o revistă...

Templul gazetăresc, care aduna la un loc zeci de reviste culturale, apărute în străinătate și în țară, unele apărute chiar în comune și în sate, înființat de Artur Silvestri, îi aduna și îi aducea acasă pe românii creatori de cultură, desființând granițele otrăvite. Și se întorceau acasă mai ales scriitorii și intelectualii patrioți, cei care simțeau și gândeau românește cu inima și cu sufletul, cei care mai erau încă legați ombilical de matca etnosului românesc...

Apoi s-a întâmplat un lucru îngrozitor, omul care ridicase această Construcție spirituală și gazetărească imensă, că se întindea din România peste mai toate continentele, este vorba de criticul literar, de eseistul, de omul de cultură Artur Silvestri, s-a îmbolnăvit, și a murit într-un timp uimitor de scurt. Prietenul meu, profesorul Nicolae Tomoniu din Tismana, un gazetar și un patriot strălucit, credea că s-a îmbolnăvit din cauza orelor nenumărate petrecute în fața calculatorului, (pentru că această Construcție uriașă ARP s-a născut pe internet, în Universul informațional Planetar), altcineva mi-a spus că de fapt Silvestri a fost asasinat... Și noi înclinăm către aceasta versiune.

Nu pot să uit, vai, ura mai multor scriitori români, (internaționaliștii) împotriva operei lui Artur Silvestri, omul care și-a închinat viața aducerii, adunării în patria mamă a scriitorilor și intelectualilor români pribegiți prin lume, re-închegării fenomenului cultural românesc !...Dezvoltându-l, făcându-l să crească !

După plecarea domnului Artur Silvestri la Domnul (Domnul să îl binecuvânteze!) revista ARP, Rețeaua Culturală, cum apărea pe ecranul computerului, a mai apărut câțva timp sporadic, scoasă de soția lui, admirabila scriitoare Mariana Brăescu, apoi n-a mai apărut...

Artur Silvestri ilustrează în modul cel mai tragic ideea că marile Izbucniri și Înfloriri ale spiritualității românești au fost inițiate de mari

patrioți, de mari Suflețiști, de oameni de cultură dăruți creației, culturii românești, generozității, stării de unitate și de frățietate

Cel care scrie aceste rânduri nu poate uita însă cât de fertilă pentru creația literară românească, vai, cât de benefică pentru sufletele noastre a fost Construcția spirituală, culturală, gazetărească, ce ne aduna pe noi, scriitorii români patrioți, din țară și din toată lumea, la un loc, ridicată de domnul Artur Silvestri ! Și ce stare psihică frumoasă am trăit...Dar mai ales cât de benefică, de creatoare pentru cultura română, pentru Fenomenul românesc a fost această ADUNARE A SPIRITELOR CREATOARE ROMÂNEȘTI ÎNTR-UN GRUP DE SUFLET, ÎNTR-O UNITATE DE CONȘTIINȚĂ ROMÂNEASCĂ.

(Mă gândesc cu emoție ce mult a însemnat această ADUNARE A NOASTRĂ, A SCRIITORILOR ROMÂNI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ LA UN LOC, ce benefică a fost pentru noi, scriitorii, pentru oamenii de cultură români plecați demult din țară, și stabiliți pe alte continente, ca domnul Ioan Miclău, ca domnul Virgil Nemoianu, ca fratele Dimitrie Grama

Și văzând ce scriitori talentați a dat această țară, mă refer la cei care au plecat din țară și trăiesc în alte țări, pe alte continente, cum autorul acestor rânduri este un bun critic literar, un bun eseist m-am gândit să le recenez cărțile, să scriu despre ei, să-i prezint publicului românesc de literatură din țară și din străinătate... Cu alte cuvinte...SĂ-I ADUC ACASĂ... continuând astfel, ca un pârâiaș care se încapățânează să devină rău, opera binecuvântatului de Domnul Artur Silvestri...

Da, așa voi face, îi voi aduce acasă și îi voi aduna în aceeași carte pe prietenii mei George Filip, poetul eclatant din Canada, pe prozatorul și pe organizatorul cultural Alexandru Cetățeanu, tot din Canada, plecat din Vâlcea noastră natală, pe Ioan Miclău, care dăruiește carte românească românilor din Australia, pe marea prozatoare Alina Diaconu din Argentina, pe unul profesor de la Sorbona Titus Bărbulescu, pe poetul profund, esențial și polifonic, Dimitrie Grama, acum stabilit în Gibraltar, și pe toți cei pe care îi voi cunoaște de aici înainte..

O dată gândul acesta născându-se în mintea mea mi-a venit să izbucnesc în plâns... Doamne, mi-am spus, mi-ai dat Tu atâta putere, ca să pot să scriu despre oamenii aceștia apăsați dureros de soartă, biciuiți de

nedreptățile lumii, să îi fac cunoscuți românilor, să îi aduc acasă, pentru a fi primiți cu dragoste și cu brațele deschise ? Pentru a fi cunoscuți, prețuiți și iubiți așa cum este bine și cum se cuvine ?

Să le alin golul din suflet, și nostalgia amară măcar cu o mângâiere ?

Mulțumesc, Doamne, înseamnă că am fost un om bun pe lumea aceasta, dacă Tu ai fost atât de bun cu mine și mi-ai făcut darul acesta ! Dacă mi-ai data această Putere de a face un lucru atât de minunat. Înseamnă că nu am trăit degeaba pe pământ !

Fierbinte Te rog, Doamne, dă-mi puteri și mai mari, ca să fac cât mai mult bine în această Existență, ca să fac și mai mult voia TA. Ca să nu fac absolut deloc rău, nimănui, căci firea omenească este foarte slabă, înclinată către greșeală, labilă, și neputincioasă !

Așa m-am rugat de multe ori, DOAMNE, AJUTĂ-MĂ SĂ FAC CÂT MAI MULT BINE PE LUMEA ACEASTA ! CA SĂ MA RĂSPLATESC ȘI EU MĂCAR PUȚIN ÎN FAȚA TA, ȘI CA SĂ FAC VOIA TA ! Și așa mă voi ruga tot timpul !

Și iată că numai după câțiva ani CARTEA ACEASTA A REGĂSIRII PATRIEI, A Re-Întoarcerii acasă a scriitorilor români plecați din țară, (goniți de vitregia dictaturilor comuniste, ori de absurdul și ticăloșia celor care după doborârea Dictaturii comuniste au venit la Putere în România, și în numai câțiva ani au jefuit-o de s-a ales praful de munca de o jumătate de veac a românilor) a început să prindă contur !

Îi invităm, pe toți scriitorii și oamenii de știință și de cultură români (și pe oamenii de știință desigur, căci vrem să le prezentăm și lor ideile, opera, să îi aducem acasă pentru a fi cunoscuți de publicul român), dacă vor auzi invitația, mesajul nostru, să vină către noi, să ni se adreseze cu toată încredere. Ne găsec la dresa de e-amil stefandumitrescu@yahoo.com

Bunul Dumnezeu a făcut ca autorul acestor rânduri, cel care îl roagă pe Domnul să îl ajute să îi aducem pe românii creatori de știință și de cultură, plecați și trăitori pe alte meleaguri, acasă, în Țară, să fie unul dintre scriitorii români, membru al Uniunii Scriitorilor din România, propus pentru Premiul Nobel... De aceea vă mărturisesc că gestul nostru este gestul umilului slujitor, care încearcă și el cu puterile date de

Domnul să răsplătească bunătatea Domnului și a celor care în această existență, poate prea grea pentru ființa lui, i-au întins o mână de ajutor...

Încheiem această Prefață a „CĂRȚII RE-ÎNTOARCERII SCRIITORILOR ROMÂNI ACASĂ”, cu această dureroasă mărturisire... Când eram copil și născoceam povești făcute de mine, când eram adolescent și scriam poezii (și când nu îmi imaginam că viața va fi atât de grea, că lumea în care trăim ne este atât de ostilă) îmi imaginam că scriitorii sunt oamenii cei mai nobili, cei mai buni, cei mai frumoși de pe lumea aceasta... Ce fericit am fost închipuindu-mi și crezând cu tărie că acesta este adevărul...

Apoi când am ajuns scriitor, după terminarea Facultății, când am cunoscut bine „lumea scriitorilor”, am rămas îngrozit de invidia, de cinismul, de egoismul, de răutatea scriitorilor ... Lumea scriitorilor români este o lume aberantă, a egoismului și a invidiei, a găștilor, în care cei care le formează se preamăresc între ei, și se susțin între ei, în care mulți (nu toți, pentru că lumea scriitorilor este formată și din oameni minunați, generoși, înțelegători, din intelectuali extraordinari, cu vocația prieteniei, a iubirii, a generozității, a milei, a prețuirii celui care este creator de limbă și de suflet ca și el. Păcat că oamenii aceștia sunt foarte puțini !) sunt de o răutate, de o grandomanie, DE UN EXCHIBIȚIONISM, DE O NERUȘINARE, GREU DE ÎNȚELES...

Nu greșim, credem, dacă afirmăm că de fapt lumea literară românească este o lume a asasinatului moral...(Este o lume în care au avut loc și asasinate reale...să nu uităm acest lucru. Este lumea în care cel mai mare poet dat de acest pământ, ne referim la Mihai Eminescu, a fost asasinat în mod real, moral, psihic, dar și fiziologic. Este o lume în care ești nu doar invidiat, ci urât, săpat, de multe ori înjurat și scuipat.) este o lume în care dacă nu ți se înfinge cuțitul de metal pe la spate, ți se înfinge fără milă cuțitul psihic, cuțitul moral, este o lume în care marile valori sunt marginalizate, invidiate, în care sunt lăsate să moară de foame, de sărăcie, nebăgate în seamă.

În care oricât de talentat ai fi, oricât de mare ai fi ca scriitor, chiar dacă ai fi cât Dostoievski sau Tolstoi, nu ți se întinde deloc o mână de ajutor, nu ești ajutat deloc... Dimpotrivă pe ecranele televizoarelor, în paginile revistelor, acolo sus pe scena literaturii, în lumina

proiectoarelor sunt promovate mai mult nonvalorile, mediocritățile care au tupeu și relații.

O spune asta unul dintre scriitorii dăruiți de Domnul cu mult talent literar (și încercat cu suferință în această existență, pentru că numai din suferință se naște și crește creația!), pe care Domnul l-a ajutat să dea o operă literară întinsă și profundă, (iertată să fim pentru nemodestia noastră!) și care este unul dintre cele mai dureroase asasinat morale ale lumii literare românești din cea de-a doua jumătate a secolului XX !

Cu certitudine că ar fi de prisos din partea noastră să apelăm la confracții noștri de litere să îi rugăm să devenim mai buni, mai generoși, mai toleranți unii cu alții ! Facem însă altceva, din toată inima și cu bucurie, Îl rugăm pe Domnul să ne dea mai multă umilință, și bunătate ! Să îmbuneze lumea literară românească, să ne facă să fim mult mai umani, să ne ajutăm între noi, să ajutăm valorile creatoare, căci prin ele crește cultura română și sârmanul și sinucigașul neam românesc.

O problemă foarte dureroasă, și de durată, va fi cea a integrării scriitorilor români din străinătate, reveniți acasă, în marele fenomen literar românesc... Procesul acesta, complex, de lungă durată, subtil, ar trebui sprijinit, ajutat să se realizeze cât mai firesc, cât mai normal, de către o critică literară nepărtinitoare, înțeleaptă... Puțini dintre noi știu că, fără să fie vizibil, pe parcursul unei epoci, a unor perioade istorice, în universul cultura au loc așezări și reașezări axiologice, schimbări de accent ideologice și estetice, echilibrări și reechilibrări ideatice, afective, axiologice... Mai ales când se trece de la o perioadă culturală la alta, se produc aceste așezări și reașezări... Într-un univers culturale operele literare sunt asemenea unor ființe într-un Organism viu, ele stabilesc relații de comunicare, reechilibrări, se influențează una pe alta...

Sunt ocupate noi locuri pe nivelele valorilor, pe scara interesului estetic și afectiv, pe tabla pe care se scrie și se interpretează fenomenul cultural... Într-un fel arăta Universul cultural al valorilor literare al primei jumătății a secolului al XIX-lea, apoi în altfel va arăta Universul valorilor literare al celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea. Marile opere rămân, ele vor crește trecând dintr-o perioadă istorică în altă perioadă istorică, înțelesurile lor se vor îmbogăți, deschiderea lor către spiritualitatea umană va fi alta... Din păcate operele mici, chiar

dacă sunt văzute ca mari în epoca în care au fost create, se vor estompa și vor rămâne în umbra trecutului. Ce mari erau în epoca proletcultistă Zaharia Stancu, Dan Deșlui, Marcel Breslașu, Mihai Beniuc, astăzi nu mai știe nimeni de ei... La fel s-a întâmplat și cu generația 60 a lui Nichita Stănescu, una dintre cele mai frumoase generații literare din istoria culturii române, din care nu au mai rămas decât puțini mari. Vor veni și își vor ocupa locul meritat în universul cultural românesc al secolului XXI scriitorii din afara țării, scriitorii din Moldova de peste Prut (pe care deși suntem vecini nu i-am adus acasă, așa cum ar fi fost normal, și cum ar fi trebuit), scriitorii care astăzi nu se văd din cauza strălucirii orbitoare a unor mediocrități, și a gălăgiei asurzitoare pe care o fac găștile literare...

Mai mult decât Omul, această reșezare a valorilor literare în secolul XXI (ne este teamă însă că între timp poporul român va dispărea, și faptul acesta va estompa mult literatura și cultura creată de el de-a lungul istoriei) o va face Domnul și o va face drept, după valoarea operelor literare, după câtă suferință și speranță și neliniște au pus creatorii în operele lor, după câtă jertfă a ars în creația lor sufletul care le-a plămădit, după cât talent a pus Domnul în creator !

Numai să dea Domnul ca neamul românilor să se trezească, să se regăsească, să urce și să crească prin vremi ! Să nu dispară !

Mulțumim Doamne pentru toate, și te slăvim pentru toate, rugându-ne să fii tot timpul cu noi ! Și să ne ajuți tot timpul în truda noastră slujitoare !

21 05.2010

Ștefan Dumitrescu

TITUS BARBULESCU, UN MARE PATRIOT ROMÂN, UN MARE CĂRTURAR, PROFESOR UNIVERSITAR LA SORBONA

FIINȚA NEAMULUI ROMÂNESC

de TITUL BĂRBULESCU

O carte minunată, bogată ca un munte cu subsolul plin de comori, de rădăcini și de înțelepciune, cu văile grele de umbră și de smârcuri fertile, cu piscurile încărcate de miresme, de lumini, de nouri și de minunății străvechi, cu văzduhul încărcat de culori și de triluri nespuse de dulci de privighetori, ca un pământ greu de izvoare adormitoare, cu păduri pline de arbori seculari și de cântecele ciocârlilor, este cartea domnului profesor Titus Bărbulescu, intelectual român stabilit demult la Paris.

Și un mare om de cultură, un om de o frumusețe luminoasă și gingașă, uimitor de tânăr și de senin, mirosind a vremuri înalte și a tărâmurii mitice, este domnul Titus Bărbulescu, octogenar, dacă nu nonagenar, (acum când scriem aceasta cronică literară la cartea domniei sale, luna aprilie a anului 2007) pe care l-am întâlnit în Biserica românească de la Paris, din Cartierul Latin, unde venise să asiste, în ziua de 16 martie, când s-au împlinit 50 de ani de la trecerea în eternitate a lui Brâncuși, la slujba de pomenire a titanului sculpturii universale.

Iată, au trecut deja câteva săptămâni de la acest eveniment și momentul în care am făcut cunoștință cu autorul FIINȚEI NEAMULUI ROMANESC, chipul său luminos, plin de bunătate și seninătate, felul cum s-a înclinat când a dat mana îmi sunt atât de vii în minte încât nu pot să nu mă impresioneze ! Fie ca Domnul să-l binecuvânteze pe autorul acestei cărți și să-i dea mulți ani de viață, plini de pace sufletească și în luciditate !

FIINȚA NEAMULUI ROMANESC, cartea domnului Titus Bărbulescu, a apărut în anul 2005 la Editura Vestala, din București, cu o prefață plină de omenie și de dragoste, semnată de domnul Eugen Simion. Iată cum îl prezintă pe autorul cărții, fostul Președinte al Academiei Române : „Mă bucur că am prilejul să scriu despre un profesor devotat și prietenos pe care l-am cunoscut cu 35 de ani în urmă, (anul 1970.nn) într-un noiembrie umed și friguros, când am ajuns la Paris ca tânăr lector de română, cu 500 de franci în buzunar și o adresă notată pe o foaie de hârtie : Paris-IV, Sorbonne. Printre primii oameni pe care i-am cunoscut și care m-au ajutat să trec peste acest handicap al adaptării (ca să nu zic al supraviețuirii) au fost profesorii Alain Guillermou și Titus Bărbulescu.

Cel dintâi era titularul catedrei de română la Paris-III și Paris-IV (limbi orientale), cel de al doilea, fiu de preot din București, frate cu Cornel Bărbulescu, specialist în basmele românești, preda româna și ținea cursuri de civilizație românească la universitățile citate, și în plus, învăța pe străini franceza la Alliance-Francaise. Un pedagog de reală vocație, devotat culturii române, stâlp al comunității ortodoxe române din Paris. Am scris despre el în „Timpul trăirii și tipul mărturisirii”. Un om, repet, prietenos, săritor, bărbat, îmi amintesc frumos, la 70 de ani (când l-am văzut) manifesta în continuare o vitalitate seducătoare. Îi datorez mult, între altele faptul că m-a ajutat sa-mi găsec o locuință convenabilă, la Romainville, la prietenul său, George Vasile, originar din Muscel, mic și prosper meseriaș în „banlieue” Noer Est.”

Nu aș fi dat acest lung citat din Eugen Simin, dacă nu aș fi descoperit uimit că portretul pe care criticul îl făcea profesorului Titus Bărbulescu, acum treizeci și mai bine de ani, nu este numai cât se poate de profund și de cuprinzător, dar este și foarte actual. L-am găsit pe omul de cultură Titus Bărbulescu la fel de tânăr ca acum 30 de ani, când domnul Eugen Simion îi făcuse portretul în mintea și în sufletul lui. Și dacă omul acesta, domnul Titus Bărbulescu nu m-ar fi impresionat cu frumusețea lui umană, cu omenia aceea românească, mirosind a țarină și a după amiază românească, plină de pace, rămasă luminoasă și senină, fragedă, la mii de kilometri de țară, după o viață, pe care mi-o imaginez, nu fără dificultăți. Și, mai ales, subliniez acest lucru, dacă nu mi-ar fi devenit

foarte drag, ca un bunic visat din copilărie, ca bunicul universal, dintotdeauna. Nu pot să uit generozitatea, căldura de pe chipul domniei sale, ca și tremurul mâinii din momentul în care-mi scria autograful.

După ce am lecturat cu mare plăcere (fericite sunt cărțile care se citesc cu mare plăcere, ca și cum s-ar citi singure, pe care le simți hrănitore, și care îți îmbogățesc sufletul) cartea domnului profesor Titus Bărbulescu, personalitatea prietenoasă a octogenarului, mi s-a părut imensă și blajină, proiectată pentru o mare durată temporală pe cerul culturii române.

„Ființa neamului românesc” nu este deloc o carte profesorală, sau doctă. Este mai ales opera unui îndelung și însetat călător și căutător al spiritului românesc, al profunzimilor fenomenului românesc. Este opera unui sociolog-istoric al civilizației românești, dar este și lucrarea unui psiholog-arheolog, dublat de un poet sensibil, și de un pastelist care știe admirabil să folosească și tușa groasă, dar și lumina și nuanțele dulci ale acuarelei. Este o continuă și dulce-dureroasă chemare și venire, întoarcere acasă. Ca dulceața amară a unui cântec de corn, vorba lui Eminescu, mai aproape, mai aproape, mai încet, tot mai încet, suflete nemângâiet. Ființa neamului românesc, temă fundamentală și mult bătută a culturii române, este descoperită pas cu pas, dar și creată, cu fiecare articol, cu fiecare rând.

Iată un admirabil portret geografic antropologic al Ființei naționale românești, și un portret în stil grigorescian al românului : „Românul a fost semănat de Dumnezeu într-un spațiu antro-po-geografic favorabil în ceea ce privește nucleu dezvoltării lui organice și de roire spirituală. Locul nașterii și al creșterii lui etnogenetice este cetatea Transilvaniei, peisaj de plai cu păduri alpestre, cu așezări umane :*fsate* (fossatum, foste tabere militare altădată în nordul și sudul Dunării...construite plugărește, jos, pe valea apei, cu lunca ei, crângul și câmp de arat, semănat, la marginea codrului secular care urca rărindu-se - rariști de brad, apoi de jnepi -, cărări șerpuitoare printre arbori, smârcuri de izvoare, uneori stânci și vaduri printre ele, de trecut apa; astăzi, satele, cu case de piatră, de lemn, acareturi, poartă largă, cu două laturi, care se închide când intră vitele; satele, casele sunt adunate în jurul bisericii; câte-un cătun răsfirat deasupra satului, pe coastă, pe lângă „drumul oilor”, cu strungă, la

adăpost de viscol, cu „de-ale mâncării” iarna sau vreme de bejenie. Obștea satului are rânduiala ei „după lege”, legea pământului moștenită din moși-strămoși: un jude, un Chinez (adică un cneaz) hotărăște cu sfatul lui ce se cade, ce nu se cade între raporturile dintre oameni, în caz de ceartă pe avutul și drepturile unora contra altora...Din aceiași societate rurală fac parte preotul, cântăreții, soldații, meseriașii: lemnari, olari, ciobotari, urdari, păcurari, adică ciobani cu turma. Femeile torc lână, bat cânepa, țes covoare, spală, bat rufe la râu, duc de mâncare bărbaților la câmp, fac copii de care se ocupă să fie mai vrednici decât tații lor, mai luminați, de aceea duminica îi duce mama la biserică, la domnul părinte.” (pagina 10, „Despre Fiița neamului românesc”)

Recitind acest pasaj nu se poate să nu vedem talentul de zugrav în tonuri rustice, geologice, pământoase, sau de pastelist cald, de plastician, al autorului, care descriind geografia etnică se pomenește pe nesimțite intrând în viața satului vechi românesc, cu obiceiurile lui, cu ocupațiile oamenilor. Și ceea ce este extraordinar este că dl Titus Bărbulescu reușește admirabil să re-creeze, să redescopere poezia aceea inefabilă, spiritul românesc inconfundabil, expresie a solului dar și a mitosului acestui pământ locuit din străvechime. Parcă am mai întâlnit puterea aceasta evocatoare, și culoarea cuvântului care dă vibrația firului de iarbă, lumina aceea sfântă și omenească din satele românești, de pe țarini și coline, la Nicolae Iorga, la Vasile Pârvan, însa la domnul Titus Bărbulescu tonul are o cumițenie profundă și o vitalitate admirabil condusă.

Iată o imagine de sus, perspectivală asupra proceselor agricole și sociale ale vechii societăți românești, o radiografie a procesului transhumației și a mersului românilor în marele spațiu euro-asiatic : „Turmele transhumează după primăvara mieilor, când urcătoare spre cumpăna apelor, apoi coborâtoare în văile croite de firul ape printre pasuri și trecători ce străbat munții înconjurători ca niște raze pornite din centrul Rozei Vânturilor : spre Țara Românească, adică dealurile, codri, câmpiile dunărene, peste „Vadul oilor” la marea „Pontului Euxin” ; când spre Moldova, adică dealurile, codri și câmpiile nistriene, peste limanul Nistrului, mai departe, prin părțile tătarăști ; la miazănoapte, străbătând Carpații de sus, când codri „de aramă și pădurea de argint”, plaiul,

dealurile, izvoarele Siretului, Ceremușul, când prin Maramureș, spre izvoarele, apoi câmpia Tisei, coborând la vale; la apus, străbătând Apusenii cu băile lor săpate sub piatră, de oameni „de piatră”, din care ș-au făurit sufletul, sfărâmând-o, mândri ca lemnul nobil făcut cercuri, butoaie. Unelte casnice, stupi, case, porți înflorite, troițe, biserici... Apoi turmele cotesc spre miazăzi, spre câmpia Banatului, din nou urcătoare prin dealuri și codri, plaiuri ale Carpaților bănățeni și ai Ungrovlahiei, pe „drumul oilor” peste vama cucului, spre Dunărea care a intrat în țară luptând cu elementele și forța destinului la cazane, la porțile de Fier...”

Autorul surprinde și ne revelează admirabil acel proces de roire al populației care s-a înfiripat și s-a dezvoltat în matca pelasgo-tracă încă din neolitic, și care a continuat milenii de-a rândul, fiind unul dintre procesele algoritmice care au marcat istoria multimilenară a spațiului carpato-istro-ponitic..., (Despre Ființa neamului românesc, pag 11)

Iată și un portret psihologic de o esențialitate și cuprindere uimitoare al neamului românesc, făcut printr-o plonjare curajoasă în profunzimile istorice și spirituale ale poporului roman : „România Mare va fi fost, cel puțin, un prilej unic în istoria românilor să întocmim un inventar de probleme și soluții românești. Cu alte cuvinte, să lămurim în termeni moderni cine este și cum este românul, și să discernem liniile de afirmare originală românească. Din punct de vedere istoric, românii sunt un popor *subteran*. De la romanizarea Daciei și până azi am dăinuit aproape tot timpul „sub vremi”, sub invazii „barbare” și sub stăpânirea periodică a trei împărății : turcească, austro-maghiară, rusească. „ (Cum este românul)

Ideea aceasta a *poporului subteran, a formației noastre în subterana istorie* o întâlnim la Blaga, dar nu atât de vertical. Blaga spune că în momentele de restriște ale invaziilor ne-am retras în codri, în aistorie, într-un spațiul aistoric, domnul profesor Titus Bărbuleascu, nuanțează, dar și radicalizează conceptul, ne-am retras în subteran. Si de aici decurge întreaga noastră formație sufletească, meandrele devenirii ei, și comportamentul de supușenie, de flexibilitate într-o parte și în alta, de cap tăiat ca sa nu-l taie sabia, dar și faptul că ne-am dat întotdeauna cu cel mai tare, că ne-am îndoit încotro a bătut vântul. Pupă-l în bot și papa-i tot, cum zice Caragiale. Autorul recunoaște că acestea ar fi datele noastre

negative : „Date negative : câteva secole de „somn aistoric” al elementului românesc sub norii grei ai vremurilor de ocupație sau de conlocuire – bună sau rea – cu cei pe care i-a vânturat soarta peste pământul românesc ! (Cum este românul, pag 27) Concluzia domnului profesor Tit Bărbulescu, privind profilul nostru spiritual, și mecanismele care stau la baza comportamentului nostru social și istoric, al structurării și dezvoltării lui, este cât se poate de plastică, dar și de profundă, de obiectivă :” Un lucru este sigur : sub fatalitate românul și-a croit drumul său subteran, singur, de „copac pieziș în câmpie”, cum ar fi zis altădată un mare poet, astăzi bătrân și regretat. „ (Cum este românul, pag 28). Așadar de aici ar veni psihologie noastră dedublă, subterană, lipsită de reacție și ofensivitate, ca și modul nostru de a gândi și de a ne comporta *pieziș*.

Format la școala veche e istorie, nefiind familiarizat cu noile terii ale „daciștilor”, curent în istorie inițiat de Eminescu și de Nicolaie Densușanu, iar mai apoi dezvoltat de Constantin Iosif Dragan și de Napoleon Săvescu, domnul Tituș Bărbulescu îi acordă romanizării Daciei, o dimensiune peste realitatea istorică obiectivă, adevărul fiind că elementul roman a influențat extrem de puțin, sau oricum mai puțin decât s-a afirmat de către școala latinistă , de gândirea și operele istoricilor noștri..

Tituș Bărbulescu recunoaște însă că această problemă a Ființei neamului românesc nu este una rezolvată, terminată, bătută în cuie, „mântuită”, cum zice autorul, ci una deschisă îmbogățirilor, cătărilor, noilor descoperiri : „ Nemântuită este tema ființei neamului românesc sortit să dăinuiască și să crească sub vreme sau peste vremea lui istorică de aproape două mii de ani.”

În ceea ce privește destinul viitor al poporului nostru Tituș Bărbulescu este mai degrabă optimist.

Conținutul cărții, format din Articole publicate în diverse reviste, unde a putut și el să-și publice producțiile, de-a lungul timpului, (revista Bisericii Sfinții Arhangheli, Cuvântul românesc, aprilie 1987, revista Scriitorilor români, Munchen, 1986, Cuvântul românesc, iunie, 1991, etc) este un lung și complicat, complex excurs epistemologic în lumea interioară a Ființei românești (acum, după ce i-a descris cadrul

geografico-istoric și social-cultural proiectat pe marea punte Euro-asiatică în care existăm de la început) pe care o străbate ca pe o geografie fabuloasă, mitică, sacră, adăugând câte o cărămidă la marele templu al ființei naționale cu fiecare temă asupra căreia se aplecă, pe care o analizează, cu fiecare pas. Iată cum este pusă în evidență relația dintre folclor și biserică de-a lungul timpului, o relație creatoare de cultură : „ Toată istoria noastră se află în folclor și teologie; pășanii năzdrăvane, patimi, peste toate românul își face cruce și zice : Doamne ajută ! Între basm și biserică s-a legănat copilăria noastră, s-a legănat istoria neamului nostru. Făt frumos a murit de dorul tinereții veșnice; Hristos a pățimit și s-a îngropat și a înviat a treia zi după scripturi...De aproape două mii de ani, neamul nostru s-a născut și a crescut o dată cu creștinismul, a pățimit și s-a bucurat. „(Sfintele Paști și tinerețe fără bătrânețe. (pag 31)

Într-un studiu asupra Ciocoilor și a neciocoilor, publicat la Paris, în 1994, plecând de la arheologia lexicului („Cuvântul Ciocoi derivă de la ciocul păsării de pradă, fiind sporit în conotația lui morală de sufixul peiorativ – oi, utilizat în porecle (cf, ciori, vistavoi, moroi...). În evoluția lui semantică a fost, probabil, contaminat și de barbă-cioc, bărbuța tăiată cu grijă a unui fante de curte veche) ”musca” unui crai din vremea lui Napoleon al III-lea. Ciocoi și neciocoi, pag 39) „ Titus Bărbulescu trece pe nesimțite printr-o cercetare complexă, cu o mare deschidere către domeniul istorie, al sociologiei și al filozofiei culturii la realizarea unei eseu-monografic al perioadei de tranziție a societății românești de la perioada în care predominau relațiile de tip feudal la epoca modernă în care relațiile de tip capitalist au devenit cvasitotalitare.

Într-un capitol admirabil, intitulat „ Simion Mehedeinți, Herman von Keyserling, Petre Țuțea și destinul românesc (pagina 46) Titus Bărbulescu își dezvăluie cu prisosință și vervă harul său de filozof al culturii și al istoriei. În capitolul „Despre naționalismul românesc și nenorocul românilor” (pag 55) Titus Bărbulescu încearcă să dezlege, cu melancolie și durere misterul nenorocului nostru ca popor, miezul de foc și de suferință al istoriei și al organismului românesc. (Cuvântul românesc, octombrie 1987). Articolul sau capitolul „Străinul în literatura noastră” (pag 77) este unui dintre eseurile care realizează cel mai profund studiu și cel mai vast excurs în stratul psihologic și filozofic al

acestei teme, construind un studiu-introspecție al acestui motiv de o mare valoare în literatura și cultura română.

Eseurile lui pe marginea personalității și a operelor scriitorilor români și a filozofilor, asupra cărora se apleacă, (Macedonski. C Virgil Gheorghiu, Marta Bibescu, Mircea Eliade, Cioran, Horia Stamatu, Mircea Vulcănescu, Petre Țuțea, Lucian Blaga) sunt opera unui spirit de mare finețe, familiarizat cu profunzimea culturii române, capabil de sinteze uimitoare, de panorame superbe ale peisajului spiritului românesc.

Cartea te îmbogățește spiritual enorm, și se citește cu mare plăcere. Pentru că toate articolele, de fapt mai mult eseuri și studii care comunică între ele, interferând și alcătuind o viziune unitară, cu un larg orizont, bogat și imens, ai impresia că ai lecturat o Monografie romanescă a culturii române și a Ființei naționale românești.

Este mare păcat că acest cărturar, cu o minte largă și scrupuloasă, capabil să ilumineze pante și adâncimi nebănuite ale universului românesc, a fost ținut decenii departe țară, iar acum este atât de puțin cunoscut în cultura română, pentru că Titus Bărbulescu stă oricând alături, în mare tagmă a marilor spirite creatoare de sinteze, de Vasile Pârvan, Lucian Blaga, Mircea Eliade, Mircea Vulcănescu. Să-i mulțumim Domnului, că deocamdată avem în cultura română această carte esențială ca un nucleu de cristal, iar autorului să-i dorim multă sănătate și o repede și nesfârșită întoarcere acasă

ALINA DIACONU, SCRITOARE ROMÂNĂ - ARGENTINIANĂ, UNA DINTRE CELE MAI MARI SCRITOARE ALE ARGENTINEI, UNA DINTRE CELE MAI MARI PROZATOARE CONTEMPORANE

NOAPTE BUNA, DOMNULE PROFESOR !

Roman de ALINA DIACONU, apărut la
Editura Cartea Românească, 1995

Ce curioasă poată să fie viața și ce paradoxală este istoria. Câți români știu, dar mai ales câți scriitori români știu, că un mare scriitor român, doamna Alina Diaconu (și care este totodată un ambasador al culturii și al poporului român în universalitate) trăiește departe de țară, în Argentina.

Autoare a mai multor romane, (Alina Diaconu este autoarea a șapte romane. Iată-le: „Doamna”, 1975, „Noapte bună, domnule profesor !”, 1978, „Îndrăgostită de zid”, 1981, „Pat îngeresc”, 1983, „Ochii albaștri”, 1986, „Penultima căsătorie!”, 1989 (Premiul Meridianul de Argint) și „Cei devorați”, 1992) din care majoritatea premiate, scriitoarea română face, ca puțini alți scriitori, cinste literaturii și spiritualității române în planul culturii mondiale.

Ne vom ocupa în această recenzie de romanul „Noapte buna, domnule profesor!” („Buenas noches, profesor”) , apărut în anul 1978, la Buenos Aires în și distins cu Mențiunea de onoare a Scriitorilor Argentinieni. În românește romanul a apărut abia în 1995, la Editura Cartea Românească, în traducerea mai mult decât inspirată, care-l redă în modul cel mai

profund universului cultural românesc, a doamnei Tudora Șandru Olteanu.

Cartea este un elogiu melancolic, luminos amar, adus dascălului, profesorului de literatură, o meditație profundă și dureroasă asupra ființei și a destinului profesorului de literatură în societatea contemporană, la noi și în Argentina, și în lume, într-o lume ca aceasta în care trăim, în care cultura, mai ales cultura umanistă este din ce în ce mai marginalizată, iar profesorul de română un om care trăiește mai mult în lumea lui, și un om fără importanță socială.

Domnul profesor Lopez, sau, simplu, *Lopez*, cum îl numește în toată cartea prozatoare, sau *Lopécito*, când îl alintă de multe ori, are psihologia profesorului român, dar și a celui argentinian, dacă ținem cont de faptul că Alina Diaconu s-a stabilit în Argentina de la vârsta de 14 ani. Dar și a profesorului de literatură în general, din oricare țară, și din toate timpurile, ne vine să spunem forțând nota, pentru că așa cum Ion Creangă a creat, în literatura română și în cea universală, *imaginea copilului universal*, la fel și prozatoarea română reușește admirabil să construiască în această carte *arhetipul profesorului de română universal*.

Romanul „Noapte bună, domnule profesor !” (cartea a fost distinsă cu Mențiunea de onoare a Societății scriitorilor argentinieni) și personajul cărții, *domnul profesor Lopez*, care are ore la două licee din Buenos Aires, la liceul Martin Fierro și la liceul Pedagogic, este un „monument de o frumusețe tomnatică, bolnăvicioasă și amară, ca o muzică de Bach”, închinat profesorului de literatură.

În toate țările, credem, *Profesorul de literatură*, cel prin sufletul și mintea căruia trece literatura unui popor, a unei națiuni, dar și literatura universală pentru a ajunge în mințile copiilor din școli, generație după generație, adică în mintea și sufletul unui popor (câți dintre noi s-au gândit că tezaurul de valori literare al unei națiuni ajunge, se reîntoarce în memoria și sufletul unui popor, filtrate, redade, interpretate de mințile și prin mințile și sufletele profesorilor de română. Și dintr-o dată, prin menirea lor, avem o altă viziune asupra profesorului de română, asupra importanței lui în cultura, în viața unei națiuni) se detașează ca *tipologie sufletească* de tipul profesorului de matematică, sau de biologie, de pildă. Este mai romantic, mai spiritual, mai visător, mai desprins de realitate,

are o *frumusețe umană* aparte. Interioritatea ființei lui este însăși cultura, universul valorilor spirituale asimilate. Or prozatoarea româno-argentiniană reușește cu subtilitate și cât se poate de convingător să redea tocmai acest lucru foarte important.

Profesorul de literatură are o aură specială, o frumusețe și o lumină împrumutate de la lumina de lună a poeziei, de la frumusețea, melancolia și suferința cărților lecturate, de la meditația spiritului uman aplecat asupra zădărniciilor acestei lumi, asupra operelor literare, care adună în ele simțirea, gândirea, visele, iluziile, așteptările popoarelor, create de la începutul lumii.

Iată un adevăr pe care nu știm câți oameni l-au sesizat, și pe care scriitoarea româno-argentiniană Alina Diaconu știe să-l pună în evidență cu sensibilitate, cu subtilitate, cu o tușă îngroșată cu delicatețe și dragoste, cu o imaginație bogată, cuprinzătoare.

Este domnul profesor de literatură Lopez *un om frumos*, ca ființă umană ? da, putem să spunem că domnul profesor de literatură (argentiniană, dar și universală) este un om, ca ființă umană *tipologică* și ca personaj reprezentând *tipologie profesorului* de română, foarte frumos. De o frumusețe tomnatică, târzie ca un apus al vieții, de o frumusețe crudă ca o acuarelă care înfățișează frumusețea și drama destinului uman, ca o meditație abisală asupra vieții, ca o elegie a lumii, ca o frescă ce adună toate gesturile și actele umane pe care le săvârșește profesorul de literatură în viață, ca o muzică melancolic sfâșietoare.

Or romanciera știe să construiască această frumusețe, (această nostalgie imensă a vieții și a istoriei) a profesorului Lopez, cu o acribie, cu o știință infinită a detaliului, cu o delicateță insistentă, forțând de multe ori lucrurile, reușind în final să ne dea imaginea melancolic sfâșietoare, proiectată pe cerul acestui veac, a acestei frumuseți umane, a acestei opere spirituale. Pentru că, și subliniem lucrul acesta, personajul profesorului Lopez, *modelului lui ca ființă umană*, este o operă care ține de arta plastică, dar și de cea muzicală, proiectată discret pe fundalului operei literare, al romanului, dar și pe fundalul social al epocii.

Este vorba desigur despre frumusețea acestei tipologii a *Profesorului de literatură*, construită milimetru cu milimetru, cuvânt cu cuvânt, tușă cu tușă. Prozatoarea Alina Diaconu ne apare ca o Penelopă care nu vrea să-

și termine niciodată pânza. Cât de subtil și în același timp cu câtă bogăție de mijloace redă romanciera această frumusețe de visător, a Profesorului, de om care se îndepărtează de real, și care totuși ajuns în culmea unei vârste își întoarce privirea, fixând-o pe chipul Dulcineei care i-a ieșit în cale. Prozatoarea pictează calmă și obsesiv, ca într-o acuarelă, puritatea personajului plină de naivitate, de ingenuitate, a ființei umane aparținând acestei tipologii, *profesorul de literatură*.

Iată-l pe domnul Lopez în contrast cu domnul profesor de geografie, Randolfini, colegul și prietenul lui, sau iată-l pus față în față cu Doamna Directoare a Liceului, cu scorpia, simbolizată atât de bine de personajul creat de Alina Diaconu în roman, în care veți vedea atât de clar tipologia Directoarei, severă, mergând cu pieptul scos în față, întotdeauna încruntată, și care simbolizează această categorie de profesori cu înclinația de a deveni directori, cărora le place să conducă, să controleze, să dea indicații, să te ia la rost, dacă te vede într-un anume fel, care se simt ei, atunci când controlează cu ochi de vultur spațiul în care se simt stăpâni. Ce personaj memorabil, Personajul Directoarei, creează romanciera în cartea sa !, care pune însă, prin contrast și mai bine în evidență frumusețea umană și spirituală a Profesorului de română. A acestei tipologii aparte a Învățămintului, din orice țară de pe glob.

Vorbeam de frumusețea „statuii” (profesorul Lopez ca personaj are o evidentă dimensiune de „statuie”, dar și de portret pictural, aparținând mai degrabă acuarelăi), Profesorului de română, lipsită de durități, de umbre, de invidie, de asperități, încărcată de o bonomie și de o bunătate uimitoare, lipsită de materialitate chiar, de acea materialitate terestră, joasă... La sfârșitul lecturii personajul, „statuia personajului” ne apare și mai frumoasă, și mai ireală, ca și cum ar avea în ea ceva de păpușă de pluș, de portret pictat cu o ceață luminoasă.

De aceea spunem că romanul este o meditație (plină de dragoste, de îngrijorare maternă, am spune) filozofică și muzicală, asemenea cântecului cornului de vânătoare, asupra acestei tipologii umane, pentru care autoarea cărții are o înclinație aparte. În fond autoarea romanului se transferă în modul cel mai discret, în ființa eroului ei, dar și profund, colorând substanța personajului. Într-un fel am putea să spunem, parafrazându-l pe un alt autor celebru, că domnul profesor Lopez este

autoarea. În același timp sesizăm, dincolo de dragostea autoarei față de tipologia profesorului de română, o anume îngrijorare, și o atitudine ocrotitoare. Ca și cum ar vrea să ne spună : vă rog să fiți atenți cu domnul profesor Lopez, cu această *tipologie umană*, cea mai frumoasă, cea mai sensibilă, ciudată, și vulnerabilă totodată. Și când spunem lucrul acesta ne gândim la condiția de victimă a personajului central al cărții, el își este propria sa victimă, dar și a lumii, materialiste și obtuze în care trăiește, și de care s-a distanțat.

La cine am mai întâlnit această temă, acest motiv literar, al profesorului, al dascălului de o frumusețe impresionantă ? Nu cunoaștem în literatura universală un asemenea caz. Motivul este însă cunoscut în literatura română, vrem să spunem că rădăcina lui este în literatura română, și ne gândim în primul rând la „Domnul Trandafir, al lui Sadoveanu, la Bădița, primul dascălul lui Ion Creangă. Vrem să facem o filiație cu dragostea secretă autoarei pentru personajul ei, vai, care sfârșește, și din acest moment romanul devine foarte profund, abisal, ca o victimă a lumii în care trăiește, în primul rând ca o victimă a frumuseții lui umane.

Domnul profesor Lopez, lipsit de frumusețea poeziei, de ideile și visele sale, de dialogurile atât de frumoase cu el însuși (romanul în ansamblul său este creația acestui dialog nesfârșit, al personajului cu sine însuși, ideea care ne sugerează fenomenul dedublării intelectualului) și cu marile cărți, citite, și-ar pierde dintr-o dată consistența și specificul tipologiei. De altfel vom sesiza că o dată cu trecerea anilor personajul își pierde energia, tenacitatea, curajul și dezinvoltura tinereții, vedem cum statuia sa se „înmoaie”, cum se face parcă mai mică, iar mintea i se adâncește concentrându-se obsesiv asupra unor sentimente, gânduri, fixându-se pe pliurile profunde și cutele ascunse ale sufletului. Domnul profesor Lopez nu este deloc un om ambițios, puternic, iar cu înaintarea în vârstă este tot mai puțin realist, rutina își pune tot mai mult amprenta asupra vieții sale și a soției lui (un alter ego al său), Sarita, fiica evreului Moritș Gutman și a Belindei Ianchelevici.... Fabricant și comerciant de stofe, care n-a vrut să-și dea fata după un goim, (același motiv al goimului, cunoscut în mai toate literaturile) după colegul ei de facultate, viitor profesor de literatură.

Trebuie să spunem că personajul central al cărții te impresionează, cum puține personaje ne-au impresionat în viața noastră, fiind unul dintre cele mai reușite din literatura contemporană, din literatura celor două țări, cărora le aparține romanciera Alina Diaconu.

2

Abordat dintr-o altă perspectivă, romanul este un studiu fiziologic și psihologic al „decăderii și al înstrăinării intelectualului”, al *Profesorului de literatură* în civilizația contemporană.

Profesorul Lopez este o ființă care aparține deopotrivă celor două mari dimensiuni ale lumii, adică universului cărților, dar și lumii concrete, lumii fizice. Îmbogățirea spirituală, creșterea și adâncirea interioară a ființei, duce la atenuarea instinctului vieții, la pierderea contactului cu realitatea, la anestezierea setei de viață. Același lucru se întâmplă și cu Sara, soția lui, prietena și iubita din studenție a lui Lopez, „rusoica” revoluționară, cum o alinta el. Dea altfel scriitoarea surprinde admirabil evoluția lor în tandem, ca și cum ar fi jumătățile aceleiași ființe, și ei chiar sunt jumătățile unei unități. (Așa cum spuneam, romanul se naște din dialogul, din setea de comunicare, de regăsire a unei jumătăți a ființei personajului cu cealaltă jumătate. Metafora aceasta a celor două jumătăți ne aduce aminte motivul sculptural al unității femeii cu bărbatul de pe „Poarta sărutului”, a lui Brâncuși.

Mediul cultural și bogăția spirituală duc la devitalizarea ființei, la căderea ei într-o lăncezire existențială, la un fel de osificare a bărbatului și a femeii.

Privită de aproape această „decădere” a vitalității ființei umane ni se pare plină de o dulce și amară frumusețe, privită însă de departe (în istorie) ne dăm seama că ne găsim în fața unei abia sesizabile tragedii existențiale a Omului. (la nivelul istoriei este ceea ce se întâmplă cu Omul, cu specia umană, cu Civilizația)

De ce se întâmplă devitalizarea aceasta a ființei umane ? De ce trăirea în lumea cărților îl face pe om să piardă percepția realității (motivul central al cărții „Don Quijote de la Mancea”, romanul lui Cervantes, motiv filozofic și literar al spațiului cultural hispanic), reperele sociale, și setea de viață ? Nu știm. Dar fenomenul se petrece lent, insidios, pe nesimțite.

Această devitalizare și înstrăinare de universul, de lumea în care trăim, se petrece pe nesimțite, cum spuneam, la nivelul întregii societății și spițe umane, ea vine insesizabil ca bătrânețea.

Profesorul Lopez a scris o lucrare despre marea carte a literaturii universale „ Don Quijote de la Mancea” și despre marele eroul al literaturii spaniole, Don Quijote, pentru că eroul și motivul literar, al lui Don Quijote au fost obsesia vieții lui, acel ceva cel mai profund lucru al existenței umane către care tindem în viața aceasta. Domnul Profesor Lopez face o legătură directă (o trimitere organică și metafizică în același timp la mitul și la motivul lui Christos. Don Quijote, eroul simbolic al poporului spaniol și al spiritualității hispanice are o dimensiune chistică, - aceasta este observația, descoperirea și teza pe care o dezvoltă domnul Profesor Lopez în lucrarea sa despre Don Quijote, idee extraordinară și tulburătoare, să recunoaștem, uimitor de profundă, filozofică în același timp...) între motivul lui Isus Christos și cel al lui Don Quijote, între Don Quijote și Christos, idee, așa cum spuneam, îndrăzneță, profundă, dar și... capabilă să stârnească reacții de contestare. Oricum, numai ideea ca atare și este extraordinară, dând o profunzime abisală romanului. O perspectivă filozofică largă.

Trebuie să observă că pentru cititorul profund, obișnuit cu marea literatură, pentru analistul și eseistul literar, în acest moment întregul univers de semnificații al romanului explodează, semantic, filozofic, hermeneutic.

Din acest moment (greu sesizabil de cititorul comun, care ia cartea ca pe o literatură de vacanță) romanul devine unul filozofic, psihanalitic, un roman „greu”, care ține de marea literatură, un mare roman.

Demers al spiritului lucid al profesorului Lopez, aventură a super-egoului, a supra-conștiinței personajului cărții, care se acuză ca n-a făcut nimic în viața aceasta pentru a ieși din condiția mediocră în care se complăce, cartea ne dezvăluie mecanismele abisale ale satisfacției spirituale și efectele ei, și inadaptarea intelectualului la civilizația contemporană.

Domnul profesor Lopez este desigur și el un Don Quijote al zilelor noastre, care se lasă să cadă în capcana întinsă de lumea cărților. Și atunci se întâmplă același lucru pe care-l trăiește marele erou spaniol,

Don Quijote, care evadează în...irealitate. Evadare prin care el se salvează de mediocritatea realului, a realității, a lumii în care trăim, devenind ridicol (din perspectiva lumii, a mediocrității) și trăind în lumea ireală a închipuirii sale, dar terifiant de măreață. Prin această evadare în ireal, *profesorul de literatură*, Intelectualul, Omul își regăsește măreția, puritatea, demnitatea, onoarea, frumusețea umană, visele.

La fel ca eroul său, Don Quijote, Lopez (Lopecito cel bolnav de gripă, bătrânul cu tabieturi, corcolit de soția sa, Sara, care a devenit prizonierul micilor bucurii, vezi colecția de pipe de care se bucură ca un copil) va evada și el din universul rutinei, în încercarea de a se salva de mediocritatea vieții, de rugina condiției umane de profesor...Lucrul acesta se va întâmpla pe nesimțite, declanșat de un detaliu, de o întâmplare ne semnificativă (vedem aici metafora, ideea că un lucru mic, ne semnificativ poate declanșa mari procese, mari semnificații, în viața ca și în istorie Că viața noastră, destinul este produsul întâmplării)

Colegul lui, profesorul de geografie Randolphinii (o altă tipologie umană, bine conturată, admirabil redată) îi spune că eleva sa Mara Leadeira, a întreat de el, de domnule profesor de literatură Lopez, în timpul cât Lopecito a fost în concediu de boală, în perioada de refacere. Acest amănunt, că eleva sa a întreat de el, declanșează în mintea și în inima profesorului Lopez sentimente, afecte, întrebări, momente de reverie și satisfacție, noi semnificații date detaliilor legate de eleva sa Mara Ladeira, una dintre elevele sale cele mai bune.

Din momentul acesta Profesorul Lopez începe să se îndrăgostească de eleva sa, de Mara, căreia îi place să citească, și care are deja încercări literare, pe care i le va arăta profesorului. Profesorul Lopez o invită la cafea, discuția dintre ei alunecă înspre familiaritate și intimități, înspre profunzimi sufletești.

Da, domnul Profesor Lopez se îndrăgostește de eleva lui, nuri ei și frumusețea elevei capătă în conștiința bătrânului dascăl, cum îi place să se alinte, aura Dulcineei Del Toboso, iubita nefericitului erau al lui Cervantes. O trădează astfel pe soția sa Sara, pe iubita lui din studenție, pe rusaica lui, pe acest Sancio Panza al său, feminin (așa cum am mai spus, un alter egou al său, ca și super -ego -ul lucid, care declanșează și susține tot timpul demersul romanesc), de o frumusețe umană, ca

tipologie feminină, impresionantă. Și care consonează cu frumusețea umană a personajului principal, Profesorul Lopez, soțul ei.

Amândouă personajele principale, domnul Profesor de Literatură și soția sa, Sara, colega lui de facultate, care nu va profesa, dar va da meditații toată viața, ca să se ajungă cu banii, cea care și-a părăsit familia ei de evrei, bogată, ca să se mărite cu goimul de Lopez, sunt de un omenesc, de o frumusețe umană impresionantă.

Ca și soțul ei, cărei i se devotază, pe care îl va cocoloși toată viața, a cărui tovarășe de viață minunată este, și ea va aluneca în penumbra caldă și protectoare a rutinei și mediocrității, în capcana nemiloasă a obișnuinței, cea care îți secătuiește, îți videază și viața și ființa.

Ca și eroul lui Cervantes, atras în cursă de vicleana Mara (simbolul Dalilei în formare, al femeii viclene, incapabile de iubire) Profesorul Lopez se va scufunda în lumea visului. A irealității. În cazul personajului nostru, al unei amnezii ciudate. Domnul Profesor Lopez, care va merge la școală în continuare, care nu va ieși din tabieturile lui, care va lăncezi în pat ca pe vremea când a avut gripa și s-a refăcut după mult timp, va trăi cu Sara în mintea lui, așa cum erau ei în realitate. Sara va muri, el o va conduce pe ultimul drum, se va certa cu familia ei evreiască, va veni acasă și își va continua existența lui banală stând mai mult în pat. Va uita și de moartea Sarei și de moartea sorei lui. Uitarea morții Sarei simbolizează lupta lui Don Quijote cu moartea și înfrângerea ei prin uitarea desăvârșită, anularea definitivă a morții. Victoria asupra morții !

Romanul „Noapte bună, domnule profesor „, altfel unul plin de poezie, un roman filozofic, în profunzimea sa, se termină cu această scufundare a Profesorului Lopez în dulcea uitare a nopții minții omenești. Pentru că dragostea nemaifiind posibilă, (Mara Ladeira, este o tânără flușturistică, ușoară, care după ce îl atrage în capcana dragostei îl va respinge brutal) nu mai este posibilă nici salvarea ! Nici a lui, a Profesorului Lopez, nici a soției sale, Sara, odată ce în cazul lor dragostea s-a stins demult, ucisă de rutina viații.

Frumos roman, impresionant roman, îți spui la sfârșitul lecturii. Cartea, asemenea unei melopei nesfârșite, îți lasă un gust amar. Sufletul îți este plin de tristețe, așa cum se lasă în serile de toamnă fumul pe zare.

Ai în fața ochilor întreaga viziune asupra vieții, a ființei umane nefericite într-o lume materialistă și egoistă, a Omului intelectual, văzut în istorie.

Aceasta este Semnificația, Înțelesul profund al vieții și Omului, pe care ni-l revelează în această carte Alina Diaconu. De aceea romanul acesta, „Bună seara, domnule Profesor !”, care ține de proza lirică, psihologică, mai mult, și nu de epicul dens, realist, este un roman psihologic și filozofic de valoare, o carte mare.

Iar doamna Alina Diaconu una dintre prozatoarele mari ale literaturii române, alături de Hortensia Papadat Bengescu, de Veronica Tamaș, de Nicoleta Voinescu, de Rodica Elena Lupu, și una dintre marile romaniere argentinienne.

Îi mulțumim Domnului că am avut norocul de a o cunoaște pe doamna Alina Diaconu, și de a o aduce acasă, în literatura română, prin comentarea și analiza romanului său, unde va ocupa un loc însemnat în galeria creatoarelor de literatură română. Romanul Alinei Diaconu îmbogățește în mod fundamental literatura română și pe cea argentiniană, autoarea fiind astfel una dintre marile ambasadoare ale culturii române în lume. Hotărât lucru, ne aflăm în fața unei mari prozatoare contemporane.

ALINA DIACONU, O MARE SCRIITORE ROMÂNNO-ARGENTINIANĂ CARE TREBUIE RECUPERATĂ DE LITERATURA ROMÂNĂ

PENULTIMA CĂLĂTORIE, roman de Alina Diaconu

Necunoscute sunt căile Domnului, și mari sunt minunile pe care ni le dăruiește El. Nu credeam să cunosc (să descopăr) un mare scriitor român aflat la mii de kilometri distanță și să văd în cărțile lui acea fibră inconfundabilă a spiritualității daco-române care izbucnește acum ca o inflorescență, în literatura română și în literatura universală. În creația celor mai mari scriitori români.

Puțini știu că la mii de kilometri de țară, în Buenos Aires, capitala Argentinei, locuiește unul dintre cei mai valoroși scriitori român dați de acest popor în cea de-a doua jumătate a secolului XX. Autorul acestei Cronici literare, criticul și eseistul Ștefan Dumitrescu, născut la cumpăna secolului XX, anul Domnului 1950, cunoaște foarte bine generația 60 din literatura română, cea care l-a fascinat în perioada formării sale ca scriitor, denumită generația de aur. Generația lui Nichita Stănescu.

Ei bine, scriitoarea Aline Diaconu (născută la București în 1945) face parte din această generație de aur, fiind unul dintre scriitorii importanți ai ei. Cu romanele de mare valoare pe care le-a dat literaturii argentine și literaturii române, doamna Alina Diaconu își ocupa cu demnitate, în modul cel mai normal, locul în această generație ! Tocmai de aceea, credem că ar fi foarte bine, credem că ar fi lucrul cel mai normal, s-o aducem acasă, (în „acasul”, „acasa” ei, cum ar spune Heidegger) în țara ei, țara în care s-a format ca scriitor (doamna Alina

Diaconu pleacă în emigrație împreună cu familia în anul 1959), în literatura care a dat-o, pentru a-și ocupa locul meritat.

Anul trecut i-am lecturat și i-am recenzat romanul „Noapte bună, domnule profesor !”, anul acesta (întâmplarea prin care am cunoscut-o pe doamna Alina Diaconu, noi fiind în țară și domnia sa tocmai la Bueneos Aires, ține tot de domeniul miracolului, al miraculosului, fiind o întâmplarea pe care o încadrez în categoria minunilor care ni s-au întâmplat în viață. Așa cum și destinul scriitoarei ține tot de domeniul miracolului, al încercării profunde și grave la care ne supune Dumnezeu) mi-a parvenit venind din îndepărtata Argentina romanul „Penultima călătorie”, care se citește cu aviditate, în tensiune, cu un gust amar !

Romanul „ Penultima călătorie” (cel mai bun roman argentinian al anului 1989, distins în Argentina, cu distincția „Meridianul de Argint”. De altfel ținem să precizăm din capul locului că ne găsim în fața unei scriitoare foarte dotate, a unui mare spirit, cu capacitate profundă și rafinată de a absorbi și prelucra motivele, ideile, temele universului românesc și ale Universului secolului XX, în acest moment unul dintre cei mai mari scriitori ai Argentinei, cum ar fi la noi Marin Preda sau Eugen Barbu.), este al doilea roman pe care îl citesc, (publicat în țară de editura Univers, în anul 1994 , deci la cinci ani după ce a apărut în Argentina, în colecția „Scriitori români din exil”, în traducerea foarte bună a Mirelei Petcu) și îl recenzez cu conștiința că mă aflu în fața unei cărți mari: Convingerea noastră că ne găsim în fața unui scriitor dotat, a unui scriitor grav, capabil să redea conținutul și adevărurile importante ale lumii în care trăim, fiind de acum pe deplin formată.

Iată cum este apreciată scriitoarea româno-argentiniană Alina Diaconu, în țara de adopție, în limba căreia de altfel și scrie : „ O carte Viguroasă și dură ca un film teribil” (Nuevo Sur), „Roman gândit și realizat magistral” (La Prensa), „...o proză diafană și multicoloră, cristalină, învăluitoare ca un descântec lent” (El Cronista). Citatele acestea sunt ca se poate de convingătoare. Așadar și scriitorii din Argentina sunt de acord că ne găsim în fața unui scriitor de valoare, important.

După Emil Cioran, cel mai mare stilist pe care România l-a dat Franței, (și unul dintre marii stilști ai lumii!) după Eugen Ionescu, un mare dramaturg pe care România îl dă Franței și literaturii universale, iată că poporul român îi dă Argentinei pe unul dintre scriitorii ei importanți de azi !

Aflat în fața unui roman polisemantic și profund noi îl vom comenta, îl vom interpreta din perspectivă românească, și din perspectiva literaturii universale, căreia îi aparține !.

În primul rând trebuie să spunem că ne aflăm în fața unui mare roman, a unui roman care re-inventează, din punct de vedere formal, dar și din punctul de vedere al substanței, ceea ce îndeobște se cunoaște a fi romanul modern al secolului XX. „Penultima călătorie” este un roman al familiei, dar și al disoluției, al ruperii familiei, al unei familii dintr-un popor, al ruperii moleculei din Organism. Motivul acesta literar, am putea să spunem, este unul nou în literatura română, reflectând o realitate dureroasă, istorică, la noi... Să ne aducem aminte valurile de români ardeleni care și-au părăsit țara ca să plece în America, la sfârșitul secolului XIX, începutul secolului XX...

Să ne gândim la ruperea tragică a familiei și a ființei umane din neamul lor a românilor care au trebuit să își părăsească țara în fața hoardelor rusești și a gulagului comunist după cel de-al doilea război mondial... A fost și acesta un mare val al emigrației române... Și ne gândim la această perioadă postcomunistă pe care o traversăm acum (și care va duce probabil la dispariția poporului român), când un sfert din populația României, (și un sfert din populația activă, forță de muncă) a trebuit să își părăsească țara ca să plece la muncă în străinătate, pentru că în țară nu mai aveau de lucru și erau amenințați să moară de foame.

Romanul „Penultima călătorie” este deci un roman al ruperii ființei, al ruperii familiei din neamul, din organismul în care trăiseră până atunci, cu toate efectele dureroase pe care le produce această traumă pe toate planurile.

Spuneam că această realitate a ruperii ființei umane de neamul său, de rădăcina sa, al plecării familiei în lume, în necunoscut, deși a fost o realitate dureroasă a istoriei noastre, ea nu și-a găsit până acum reflectarea în planul literaturii. O explicație ar fi că în lunga perioadă

comunistă tratarea unei asemenea teme nu era posibilă. În al doilea rând că nu apăruse acel scriitor care să fi trăit această experiență dureroasă pe care doamna Alina Diaconu și familiei ei au făcut-o profund,pana la capăt.

Acum avem deci în literatura română pentru prima dată, după știința noastră, romanul care exprima, care „dezbate” motivul litera al ruperii ființei, și familiei din neamul în care au apărut, din neamul în care moșii și strămoșii lor au existat în istorie.

Spunem că romanul acesta re-inventează, re-descoperă, re-formulează din punct de vedere formal, dar și substanțial (ne referim la substanța ultimă a romanul, la ultimul strat semantic al evenimentelor, faptelor) romanul modern așa, cum l-a impus cea de-a doua jumătate a secolului xx. „Penultima călătorie” este conceput ca un roman dual, (format din două jumătăți care se opun una alteia) ca un roman format din doua romane care se întrepătrund și se continuă, se completează unul pe altul.

Prima jumătate a romanului, sau primul roman este unul scris în tehnică cinematografică, dar și un roman al fluxului conștiinței, așa cum l-a conceput Prust, sau mai bine zis al secvențializării și curgerii secvențiale, discontinui a conștiinței, fiecare secvență fiind dilatată enorm ca o inimă gata să pleznească. O inimă tragică, un ochi supralucid, dilatat la maximum, care se prăbușește în sine ca să se dilate din nou. Ca un îneecat care se agață de un mal iluzoriu, care își retrăiește drama cu luciditate și stoicism, care fixează evenimentele din istoria lui, își exprimă sentimentele, își materializează percepțiile cu luciditate și voluptate tragică.

Personajul principal al primului roman (de o modernitate uimitoare, inventivă) am putea spune că este *trenul*, ca o ființă monstruoasă, intangibilă, perceptută, din interiorul ei, trăită de ființele umane captive, pe care le poartă prin preria care simbolizează lumea, spațiul extramundan. Lumea văzută ca o prerie nesfârșită. Fiecărei imagini „a preriei”, îi corespunde o imagine, o secvență a fluxului conștiinței, a trăirii conștiinței, a conștiinței măsurată în curgerea ei, conștiința văzută când din interiorul ei, când din afara ei. Iată un citat elocvent :

„„Îți voi povesti, fiindcă tu mă vei înțelege”, murmură Alioso (băiatul, copilul cel mic al familiei care călătorește prin lume, prin prerie, în trenul închisoare, în trenul care-i duce către salvarea sperată, dar niciodată deplină), murmură Alioso, în vreme ce a Amapola se apropia de fratele ei, cu acel orgoliu pe care-l stârnește complicitatea celui alt. Vanitate, la urma urmei. „E o babă care nu mă poate suferi”, zise. „Cine?”. Ochiul Amapoliei se făcuse mari, enormi. „Nevasta frizerului de peste drum”, se destăinuie Alioso. „De câte ori apar la poarta grădinii, e în picioare, acolo, așteptându-mă. Amapola zise : „Bine, dar ea stă mereu acolo...îi place să se uite pe stradă.” „Taci, suspină Alioso. „Eu știu că nu mă poate suferi, că dacă aș fi aproape de ea, m-ar lovi.”

„Și de ce ?” răsese Amapola. „Ei, asta trebuie să aflu!, promise Alioso. Se vedea că hotărârea era deja luată. „

Și acum imaginea blitz a lumii exterioare care corespunde, rezonază cu secvența fluxului conștiinței :

(Peisajul este un cer de vijelie, cu griuri care merg de la alb murdar la plumburiu, o strălucire galbenă aproape portocalie la orizont și un câmp tot mai întunecat și enigmatic, ca un cimitir. Câteva vaci hoinărind)”

Iată un alt exemplu de consonanță între imaginea blitz, sau fotografia lumii, așa cum este ea reținută de aparatul de fotografiat din suflul Amapolei, și secvența din fluxul conștiinței ei care redă admirabil dramatismul, tensiunea interioară vidul lumii :

„(Ritmul se accelerează ca o inimă cu tahicardie . Trenul își continuă drumul printre casele ca niște cutii în penumbră, din ce în ce mai depărtate una de alta, din ce în ce mai răzlețe)”

Aleli era mai mult decât gureșă. Vorbea fără încetare. Tatei îi plăcea această trăsătură a lui Aleli, fiindcă zicea că ea era singura „bună de gură”. Pe când Ampola, sora ei atât de vorbăreată o enerva stârnindu-i o iritare inexplicabilă. Ar fi fost în stare de orice ca s-o facă să tacă. De orice. Dar învățase că nu se poate face orice fără să plătești un preț. Ceea

ce nu știa încă era că pentru a nu face, se plătea de asemenea tot un preț
”

Prima jumătate a romanului este o polifonie, o sinestezie de voci și de idei, de sentimente, care se întretaie, și care comunică între ele, de proiecții ale conștiinței îndurerate, asemenea unor țipete sfâșietoare receptate de conștiințele prizoniere ale trenului în mersul lui la nesfârșit. Metaforă și personaj, motiv literar și alegorie trenul care duce familia Amapolei, (fata cea mare a tatălui, viitoarea scriitoare) către acel loc unde ei se vor stabili pentru a-și relua viața de la capăt –dă profunzime ideatică acestei prime părți a cărții.

Partea a doua a romanului, sau cel de-al doilea roman (tehnica de construcție a romanului în roman) este mai epic, dar este și el structurat de data aceasta pe personaje, lumea și viața reconstruindu-se prin ochiul și sufletul personajelor.

Nu am mai întâlnit la nici un scriitor această invenție a romanului, re-imaginare a conținutului cărții, a conținutului vieții.

Personajul central al celui de al doilea roman este tatăl, (metaforă, simbol, alegorie) care ilustrează și dezvoltă până la paroxism, ca o pată care se întinde în tot peisajul, motivul literar al tatălui. Motivul tatălui este unul dintre motivele importante al literaturii universale și al literaturii române. Prozatorul român care dezvoltă în literatura română cu o obiectivitate și cu un naturalism uimitor acest motiv este Marin Preda în capodopera sa „Moromeții.” Moromete este unul dintre marile personaje ale literaturii române, unul din personajele ei centrale. Scriitorul îl construiește și îl impune cu o forță dar și cu un rafinament românesc proiectându-l în literatura română pe tot ecranul secolului XX. Bine dar Moromete vine din profunzimea solului mitico-naturalist românesc, el are tăria de cremene dar și acel comportament alunecos al românului format în veacurile în care veneau asupra noastră popoarele migratoare. Când vine perceptorul să-l amenințe el „face pe prostul”, se vaietă, dar înlăuntrul lui rămâne același stei de piatră, același suflet rectiliniu.

În cartea doamnei Alina Diaconu vedem un alt tată..., opus lui Moromete. Un tată ale veacului XX, al perioadei de tranziție la comunism, un tată trăind într-o țară care, (ne dăm seama) a încăput sub cizma stalinistă. Tatăl, simbolul rădăcinii, al genezei, al unității, al puterii și al rezistenței familiei în lume este unul care a pierdut acea coloană vertebrală de cremene pe care o vedem la Moromete. Și care vorbește de psihologia duală, duplicitară a românului, care pe de o parte ș-a păstrat fondul sufletesc, pe de altă parte a devenit duplicitar ca să poată supraviețui și rezista în istorie.

Moromete este doar aparent duplicitar, sau și mai bine spus este duplicitar la suprafață. Tatăl, simbolul tatălui, din acest roman, „Penultima călătorie”, este duplicitar în esența și în profunzimea sa. Înțelegem că înaintea celui de-al doilea război a făcut parte dintr-o familie bună, burgheză. După venirea comunismului, a ciumei roșii, duplicitar fiind în substanța și în fundamentul său, el „s-a dat cu Puterea” (labilitatea Caracterului românesc, vechiul proverb, „pupă-l în bot și papă-i tot”) și acum face parte din Cupolă, simbolul Grupului care au acaparat și care acum gestionează Puterea. Foarte inspirat acest termen de „Cupolă”, din care face parte tatăl, căci el sugerează Vârful societății, dar și misterul, mafia misterioasă, societatea secretă care conduce acum țara. Să observăm acest lucru, nicăieri scriitoarea nu ne lasă să înțelegem că el și-a trădat clasa, pentru că el nu poate trăda o clasă sau o țară odată ce nu le are, odată ce el nu are acea fibră a verticalității pe care au avut-o indigenii..

Personajul central al cărții denumit tata, și care îl simbolizează pe tatăl familiei, (personaj fundamental al istoriei, al vieții noastre) este un alt tată decât acel tată consacrat de istoria noastră și de literatura română.

Familia este al doilea personaj al cărții. Dar și în cazul familiei s-a petrecut o mutație dureroasă. Familia pe acre ne-o descrie romanciera este o familie a cărei rupere, frângere a început din momentul morții mamei. A existat o familie, familia, dar în celălalt regim, când trăia mama. Familia aceasta, lângă care trăiau familiile bunicilor, trebuie să fi fost o familie frumoasă. Disoluția, frângerea familiei a început, ne sugerează în subtext autoarea, o dată cu părăsirea lumii în care trăiseră

până atunci a tatălui și trecerea, intrarea lui în cupolă. Dar mai ales o dată cu moartea mamei, celălalt stâlp al familiei.

În Moromeții tatăl are o soție, mama, tatăl și mama fiind stâlpii familiei, centrul familiei.

În carte Alina Diaconu ne descrie o familie fără mamă, cu un singur stâlp, cu un singur centru, mama a murit. Și totuși pentru că memoria (inteligent simbolizată aici de rămânerea mamei în memoria tatălui, a copiilor, prin locul pe care i-l păstrează la masă, prin modul cum reveni de fiecare dată în visele Amapolei) este un alt personaj al cărții, insinuat în toată cartea, în gândurile personajelor, în secvențele fluxului memoriei, în sentimentele lor, în fleșurile limbajului. Faptul acesta, felul cum romanciera sugerează „veșnicia” mamei, „perenitatea ei”, ni se pare de o frumusețe și emoționalitate extraordinare. Și totuși disoluția familiei, rămasă fără mamă, a cărei existență este doar ca personaj la masă, începe din momentul trădării, adică al intrării tatălui în cupolă.

Începe o dată cu părăsirea clasei, sau a lumii din care familia făcea parte. Ceea ce este uimitor la Alina Diaconu este acest mod inteligent și profund în care ni se sugerează adevărul, în care ni se sugerează adevărurile, rămase tot timpul la granița dintre real și trecut, dintre real și ireal. Tatăl își trădează clasa, valorile morale, dar de fapt el nu trădează, personajul neavând prin substanța sa un sistem de valori, o coloană vertebrală tare și rigidă, așa cum are Moromete, de pildă. Mama este moartă, în realitate, dar de fapt ea este prezentă în continuare și va fi prezentă până la sfârșit

În tipul cât face parte din cupolă tatăl este luat de acasă cu mașina, familie li se aduc produsele cele mai scumpe de la magazinele Cupolei...

Apoi Cupola afla ca tatăl „nu este sincer”, nu este loial. Este desigur trădat, pentru că trădarea este unul din mecanismele de funcționare ale Cupolei. Trădarea este aici văzută ca o sămânță, ca o rădăcină care stă la baza tuturor nenorocirilor care încep să curgă. Excluderea din Cupolă atrage după sine toate neajunsurile care urmează. Tatăl va merge ca orice muritor de rând la serviciu, bibliotecar la o Școală de surdomuți la marginea orașului. Decăzut din funcția de membru al cupolei devine victima acestei lumi sărăcite, abrutizate, condamnate. Apoi i se ia una

din camere, ca să vină să locuiască în casa lor un cântăreț de operă, cu siguranță implantat în casă ca să spioneze, să facă și să transmită rapoarte despre tatăl, apoi casa lor trebuie să se restrângă din nou pentru că este trimisă să locuiască o muncitoare. Vedem astfel limpede că o dată cu disoluția personalității umane, începe disoluția familiei și a casei, a acestei cochilii, lumi, care adăpostește și individualizează familia. Romanul „Penultima călătorie este romanul disoluției, al disoluției unei lumi, al disoluției ființei umane, al disoluției familiei. Ca un personaj diabolic și nevăzut disoluția se insinuează în toate, pătrunzând până la temelia vieții !

Descoperim astfel profunzimea și subtilitatea acestei mari prozatoare... Dacă romanul este organizat, structurat pe orizontală, în două jumătăți, după formula romanului în roman, distingem pe verticală, ca într-o secțiune transversală, un al doilea roman, sau subroman, un roman al profunzimii, al subteranei, constituit, configurat, creat idee cu idee, sugestie cu sugestie, tușă cu tușă. Linie cu linie, penumbră cu penumbră.... Acest roman este cel care se construiește pe nesimțite în memoria și în mintea cititorului pe parcursul întregii lecturi, și el este cel care conține nucleul ideatic, motivele literar filozofice, ideile, mesajul cărții, povestea romanului, povestea tragică a familiei Amapolei. Povestea tragică a disoluției familiei umane și a pierderii ei în lume.

„Penultima călătorie” este un roman trist, care îți îndurează sufletul... este romanul alungării și al fugii familiei și ființei umane din țara ei, al încetării de a mai fi al „casei”, al aceluia „acas, acasul „lui Heideger, adică al rădăcinii tale de ființă umană, al izvorului din care ai izvorât ca ființă și conștiință, al cochiliei, al casei care te-a adăpostit, împreună cu care ai făcut o Ființă !

Dacă „Ulise” este romanul „întoarcerii acasă (motiv literar care aparține tuturor literaturilor), al setei de originea din care ai apărut, al regăsirii casei, al regăsirii rădăcinii, izvorului prin care ai apărut din materie, din pământ (natale mea vâlcioară, cum frumos spunea Eminescu), ei bine romanul acesta al Alinei Diaconu este un „roman invers”, este romanul pierderii casei, izvorului, al originii, este romanul expulzării din „acasul” în care ai apărut, care coincide., cum spunea Eliade cu *centru lumii*, în afară, în lume. S-a petrecut o tragedia imensă

și oamenii nu și-au dat seama... s-a întâmplat un rău profund... Și răul acesta este cel care declanșează alungarea ființei și a familie din casa lor... Ce rău misterios și cumplit a putut să se întâmple încât țara ta nu îți mai asigură securitatea ta și a familiei, casa, acasul dispar, mama devine o umbră, sufletele oamenilor se pustiesc și singura ta șansă este fuga din țara ta ? Când tatăl și copiii lor trec frontiera, tatăl dă un țipăt cumplit de eliberare ! Răul acesta nevăzut, care s-a insinuat în toate, în lume s-a numit comunismul...

Familia, intrată în disoluție, în starea de nefericire, în care pustiiul dintre ființe se mărește, ajunge la Paris, dar nici aici nu găsesc salvarea... În căutarea acestei salvări, a unui loc în care să-ți ducă viața mai departe, trec oceanul în America de Sud. Ajung într-un oraș, dar trebuie să plece și de aici...

Romanul devine pe nesimțite profetic. Salvarea ființei umane nu se găsește în afară, ci înăuntrul țării tale, al culturii , al ființei tale !

Ne-ar trebui zeci de pagini dacă ne-am apuca să analizăm simbolurile, metaforele, alegoriile din al doilea nivelul semantic, toate comunicând între ele într-o sinestezie tulbure, plină de o sfâșietoare melancolie ! de multă suferință care țâșnește prin toți porii romanului.

În final subliniem că ne găsim în fața unui dintre cele mai interesante și profunde romane europene și americane, a unui roman care ne propune o altă formulă romanescă, a unui roman dureros și tânguios ca un nesfârșit sunet de corn, ca țipătul veșnic al uni lebede ! Și în fața unei mari scriitoare de care literatura romană, din care a plecat, are nevoie, și o cheamă acasă ! Când am terminat romanul am plâns !

28.11.2008

DUMITRU CONSTANTIN, UN POET ROMÂN DE MARE TALENT DIN MOLDOVA DE PESTE PRUT

SOARELUI

VOLUM DE POEZIE DE DUMITRU CONSTANTIN

Acum după ce am lecturat volumul de poezie al domnului Dumitru Constantin, concluzia noastră certă este că ne găsim în fața unui poet de mare talent, din spița rară a poeților înclinați către cugetarea filozofică. Din stirpea reprezentată bine la noi de Lucian Blaga, (pe care-l elogiază prin poezia sa) de Nichita Stănescu și desigur de Împăratului poeziei românești, Mihai Eminescu. Poezia filozofică, bine ilustrată la noi, este cea care dă adâncime, fior, și nesfârșită cuprindere logosului și fondului sufletesc al acestui neam.

Volumul lecturat de noi, și intitulat metaforic „SOARELUI”, este format de fapt din două volume, un volum de aforisme (aforismele întăresc, adâncesc, îngroașă mult această dimensiune filozofică a poeziei lui Dumitru Constantin) și un volum de poezie scrisă după legile cunoscute ale prozodieii... Cele două tipuri de texte, cele două specii literare, adunate în aceiași carte și intercalate, construiesc împreună un fel de halou poetică-filozofic. Se întâmplă minunea că cele două tipuri de texte încep să comunice între ele, să rezoneze, să își trimită mesaje, informație, culoare, interogații, tușe afective, irizări ideatice, formând un corpus poetic unitar.

Universul poetic al lui Dumitru Constatin se construiește cu fiecare aforism și cu fiecare vers, fiind rezultatul ieșirii din sine a poetului, a mirării sufletului în fața drumului, a universului, a luminii („Soarelui”), a răspunsurilor pe care le primește din partea lucrurilor, a ființelor, a cuvintelor :

* * *

”În fiecare dimineață... *ies în Lume...*

Cu chipul calm, cu suflet lin și-un nume

Ca Soarele

în ziua sa măreață

Presar priviri...

și mă preling în *Viață...*”

Ieșirea în lume „cu chipul calm, cu suflet lin și-un nume”, ne vorbește despre natura solară și blândă, apolinică a eului poetic, aflat în starea de grație a corolei („Eu nu strivesc corola de minuni a lumii”) care se deschide pentru a îmbrățișa și a interioriza universul... dar și pentru a-l „umple”, al îmbogăți, al re-crea continuu, cu dumnezeirea din sufletul omului... Pentru a se fixa în real, pentru a se regăsi și împlini ! Am putea să spunem că obsesia fundamentală a poeziei lui Dumitru Constantin este recrearea continuă a lumii, prin ieșirea din sine a ființei !

Aventura eului în lume, în univers, prin „fertilizarea” universului, solară, plină de transparență, fragilitate și puritate, este dublată de dimensiunea tragică, chtonică a substratului ființei umane :

1. „ *Sublimă coborâre în infern,*

Urcare infernală în Eter-n.”

Ca și de măreția dualității destinului uman. Aventura epistemologică și poetică a ființei în lume este senină, dar și tragică, este coborâre în infern, dar și urcare în etern ! De altfel această dualitate ontologică și gnozigă străbate ca un drum interior întreaga carte, întregul univers poetic al domnului Dumitru Constantin... De aici percepția noastră profundă, pregnantă că ne găsim în fața unui poet cu vocația filozofiei.

O dată începută aventura poetică a ieșirii poetului în lume, ea se îmbogățește prin căutare, prin contaminare, prin reflectarea realului, prin acumularea de noi însușiri, prin vibrație, prin adâncirea în sine, și prin creștere, căpătând noi atribute. Astfel putem vorbi despre

dimensiunea morală a poeziei lui Dumitru Constantin, („dragoste, bun simț, cu demnitate”), dar și de obsesia și conștiința necesității împlinirii eului poetic prin „rodirea lui” în lume, prin fertilizarea realității (Arunc semințe fragede de șoapte / Ce încolțesc în tine peste noapte / Și care peste zi s-or face coapte,..). Suntem convinși că aceste două strofe sunt Ars poetica, logosul din sufletul poetului, după care se ghidează creația poetului basarabean.

„Cu dragoste, bun simț, cu demnitate
Arunc semințe fragede de șoapte...
Ce încolțesc în tine peste noapte
Și care peste zi s-or face coapte.

Ca orice pom, ca orișicare floare
Eu mă trezesc, să mă prezint, în *Lume*
Cu inima, cu sufletul anume:
Un ins obișnuit-un oarecare...”

Vegetală, încărcată de eflorescența (pomi înfloriți, petale, floare) lumea se lasă sedusă de delicatețea, puritatea și frăgezimea ființei umane, re-crearea lumii făcându-se concomitent cu restructurarea interiorității ființei :

„în care *Viața*-i cea mai concentrată:
mereu înfometată

și-nsetată,

și dornică întruna
de Lumină.

ea caută să fie revelată;
spre cele luminoase mereu tinde,
căci vrea cu-adevărat să se combine
cu tainele luminii ce-o susține”.

Tinderea poetului către lumină este o altă expresie („un țipăt dulce sunt”) a tinderii către absolut care țâșnește dintotdeauna din inconștientului colectiv al românilor, și care ne este revelată de motivele filozofice ale spiritualității românești. Căci ce sunt „Coloana fără de sfârșit” a lui Brâncuși, motivul zborului din arta plastică românească, păsările și soarele sculptate pe porțile din Oltenia și din Maramureș,

decât setea de lumină și de absolut care vine din adâncimile abisale ale subconștientului colectiv al românilor . Cât de limpede le găsim configurate în poezia confratelui Dumitru Constantin :

„și dornică întruna

de Lumină.

ea caută să fie revelată;

spre cele luminoase mereu tinde”

Dar dacă deschiderea și tinderea către lumină și absolut este legea organică a fiirii poetului, care vine de departe, în același timp acest zbor, această călătorie către absolut a spiritului, se petrece sub nevoia teribilă a „cuiva care din mine face parte”, a naturii unice, luând forma vibrației, a înfiorării, a ceva care ține de legile materiei ”ce trebuia firesc să se întâmple”:

„Nu timpul mă presa,

ci altceva ce trebuia firesc să se întâmple

nu doar cu mine, aici, ci undeva,

dar undeva departe...

cu cineva care făcea din mine parte

mă-nfioram căci îi simțeam prezențele în mine:

poate c-un cerb, poate c-o stea, poate cu tine...”

Tinderea către absolut este supusă Fatal legii iubirii, a împreunării spiritului cu materia, a pierderii etosului în infinit, a fertilizării spațiului și timpului, trăită ca expresie a suferinței înalte, tragice :

„-da se putea-ntâmpla cu orișicine-

cu mult mai bun, mai fin cel decât mine

se petrecea ceva firesc fatal se comprima în mine-o energie

un fapt care ținea de veșnicie:

poate murea, sau se năștea, se-ndrăgostea...

vre-o bucurie, poate vre-o durere

în mine izbucnise cu putere

o tragedie”

Iubirea și zborul către soare, simbolul vieții, al absolutului, a infinitului, aventura dureroasă, cutremurătoare, a Spiritului depășind faza risipirii, a pierderii în materie, a împreunării bobului de nisip care este ființa cu universul, nu se va termina niciodată, decât cu iluzoria bucurie de o clipă,

atât de omenească, a „adunării”, a „limpezirii”, a dragostei”, a înțelepciunii, a surâsului în fața soarelui, a infinitului !

„Mă-adun în lin și mă ivesc în Lume

Cu un surâs de binecuvântare

Îndrăgostit de *Ea*, cu-nțelepciune,

Mă scurg în limpeziș precum o boare... „

Ne-au plăcut foarte mult aforismele, profunde ca niște raze de laser care luminează pentru o clipă adâncurile abisale ale miracolului neînțeles care este Omul, ca și tenta lor moralizatoare, sceptic educațională :

2. *Tot mai mult se vrea și de mai mulți ca Viața să clocotească cât mai tare în marele cazan diavolesc.*
3. *Aceeași nedreptate-i la mijloc
c-o altă bucurie launloc.*
5. *Oricând se va găsi un careva care să-ți ocupe locul,
dar nu și să te înlocuiască.*
7. *Cel ce se mai caută ar însemna că încă rătăcește.*
10. *Pe-atunci, voi fals aplaudați;
Fals lăudați, îngenuncheați
Și fals credeți... deci falși erați?*
12. *Mai bine să dai peste un înțelept necunoscut
decât peste zece filosofi recunoscuți.*

Cartea de poezie a domnului Dumitru Constantin, se citește cu plăcere, pe nerăsuflăte, lectorul resimțind de multe ori nevoia de a reveni asupra unor strofe, versuri și aforisme, pe care nu poți să nu le reții, și să nu te apleci din nou asupra lor. *În final vom spune că ne găsim în fața unui poet interesant, profund, talentat, dăruit de Domnul cu știința poeziei ! Dumitru Constantin se adapă din sevele adânci ale eposului românesc, din filioanele străvechi ale subconștientului colectiv al daco-românilor,*

ilustrând în mod strălucitor, visul și aspirația către solar și absolut a spiritualității românești ! Felicitându-l pentru prospețimea expresiei sale poetice, pentru profunzimea și deschiderea polisemantică a versului, și a „câmpului poetic”, noi îi urăm domnului Dumitru Constantin multe cărți de poezie de valoare ca cea de față !

DIMITRIE GRAMA, UN MARE POET ROMÂN SE ÎNTOARCE ACASĂ

PORTRET DE SRIITOR

Volumul de poezie OBSESII COMUNE, ȘI ALTE POEME

Cunoscându-i, cât de cât, foarte puțin, desigur, viața poetului de mare talent, Dimitrie Grama, nu poți să nu fii uimit, uluit, fascinat, înfricoșat (sentimente pe care le-a trăit autorul acestor rânduri citindu-i biografia, și poezia) de Puterea și spectaculozitatea Destinului ! De bunătaea, de măreția și de Puterea Domnului !

Domnul Dimitrie Grama, născut într-o familie de aromâni, în anul 1947, deci la doi ani de la încheierea celui de al doilea Război mondial, are un destin cu adevărat uluitor, strălucitor, de alergător maratonist peste mări și țări, și pe mai multe continente... De multe ori Dumnezeu scrie, compune destine pe fața pământului ca și cum ar scrie faze lungi de iubire, pe tabla continentelor și a oceanelor... adevărate mesaje pe care ar trebui să le descifrăm.

Mărturisesc că în fașa destinului uman sunt mai mult înfricoșat, cu inima ca a unei păsăruici, bătând speriată... Destinul te poate face oligofren sau Inteligență planetară, așa cum l-a făcut pe Einstein, dar te poate face și Criminal planetar, așa cum i-a făcut pe Stalin și Pe Hitler.. Cum să nu fii atunci înfricoșat în fața Puterii și a Măreției Destinului... Trebuie să le fim recunoscători și să le mulțumi grecilor care și-au pus cu acuitate probleme Destinului.. Să ne gândim numai la marele dramaturg Sofocle și la capodopera lui dramaturgică „Oedip rege „ Și să

ne gândim apoi la menirea noastră pe pământ, la misiunea noastră în această existență. Ce misiune aveam în această lume, că unii sunt statici cum sunt pomii care mor în picioare chiar în locul din care au răsărit, iar alții ajung să bată continentele de la un capăt la altul ca și cum s-ar plimba prin bătătura casei, și să se stabilească tocmai în Noua Zeelandă, în Australia, sau în Argentina...?

În cazul poetului Dimitrie Grama destinul lui vine de departe, avându-și rădăcina în drama neamului Aromânilor... Aromânii ar fi fost înainte de secolul IX protoromâni în spațiul Câmpiei Panoniei, au fost adică dacii care locuiau în partea de nord-vest a Traciei, a Daciei... La venirea ungarilor dinspre nord-est, în secolul IX, prin nordul spațiului actual al României, aceștia au împins populația băștinașă, adică i-au obligat pe dacii panonici, sau pe protoromânii mileniului I să migreze în jos, în Peninsula Balcanică, de unde răsleşindu-se s-au așezat în insule în tot spațiul Balcanic, de la Adriatica până în munții Pindului... Au fost mai toată istoria ciobani, trăitori ai unei vieți aspre, oameni de munte, crescători de oi și buni negustori, căci trebuiau să-și vândă produsele ca să trăiască, descurcându-se ca să-și pălească pe cei care voiau să-i exploateze, și ca să învingă greutățile vieții și ale lumii în care trăiau. Au fost de asemenea creatori ai unuia folclor concret, suculent, plin de dramatism și de afectivitate, în munții din Balcani...

Această existență a Aromânilor ce a luat forma călătoriei în spațiu și în istorie, trebuie să le fi intrat în codul genetic, în subconștientul colectiv, în eposul și etnosul în care trăiau ca într-o gogoasă ocrotitoare...

Părinții poetului, sau bunicii lui, trebuie să fi venit din munții Pindului, înainte de primul război mondial, sau în perioada interbelică, să fi străbătut Țara Românească și să se fi stabilit în Basarabia... De unde în urma Ultimatumului dat de ruși în Săptămâna Roșie, (sfârșitul lui iunie 1940), cum o numește Paul Goma, scriitorul cu vână de cremene, s-a stabilit, la Reșița, unde s-a născut medicul și poetul Dimitrie Grama.

În sensul acesta găsim pe internet câteva date biografice mult prea esențiale

„ Dimitrie Grama (n. 25 octombrie 1947, Reșița) cu obârșia într-o familie de aromâni care, venind odinioară din Balani, se stabiliseră în Basarabia și apoi în Banat, trăiește astăzi în Europa Occidentală,

profesând în Danemarca și Marea Britanie. Opera literară s-a constituit târziu dar într-un mod uimitor de accelerat. Din anul 2000 până azi, Dimitrie Grama a publicat opt volume de versuri, dintre care doar unul cu caracter antologic: Făptura cuvântului (2000), Pasărea Melancoliei (2000), Vânătoare de umbre (2001), Elegiile depărtării (2001), Suflete atârinate de catarge (2002), Neguțătorul de imagini (2002), Voi lua cu mine noaptea – Poeme din Albion (2003) și, în sfârșit, Dă-mi mâna ta, străine – 100 de poezii de iubire și alte 100, selecționate și „îngrijite“ de Ioan Grigorescu (2004). Sunt creațiile unui poet cu sensibilitate nativă care se socotește „independent de curente literare și școli poetice“, sugerând caracterul natural al acestei opere singuratică. În realitate, Dimitrie Grama este un intelectual constituit, cultivat estetic și arătând o sensibilitate neîngrădită de mode trecătoare, o voce lirică distinctă ce merită să se facă auzită. „Bastian și alte confidențe“(2005) este volumul lui cel mai ordonat, evidențiind o creație matură, ce se va impune în istoria literaturii românești”.

Ne vom apleca încă o dată asupra itinerarului odiseic al poetului, ca să avem o viziune și mai clară a „ transumanței” biologice și spirituale. Scriitorul se naște la Reșița, prinzând în perioada de formare și de maximă receptivitate a copilăriei perioada stalinistă, atmosfera aceea rigidă și apăsătoare, pe care autorul acestor rânduri, copil și el într-un sat românesc din Vâlcea și-o amintește bine. Era perioada cotelor, a lozincilor staliniste care băgau spaima în burgheji, epoca arestărilor și a depărtărilor, epoca distrugerii Intelectualității de valoare a țării.. Epoca aceea istorică, de culoare gri, are un miros de plumb și de fier inconfundabil, pe care mi-l aduc aminte și îl mei retrăiesc în unele vise.

Școala primară și liceul trebuie să el fi făcut la Reșița în orașul oțelărilor, în atmosfera muncitorească a unui oraș de oțelari, așa cum era acest oraș în deceniului 6, cel mai lung deceniu al secolului XX, (era ticăloșilor, cum a numit Marin Preda această perioadă) în mediul acela auster, muncitoresc. După liceu Dimitrie Grama urmează Facultatea de Geologie la Cluj, și când spunem Facultatea de Geologie ne gândim la acel ceva de piatră, de cremene din poezia domnului Grama, , dar și la arhaicul din ființa lui !

Faptul că adolescentul Dimitrie Grama s-a îndreptat către geologie ni se pare un fenomen de afinitate sufletească, de înrudire spirituală. Iar faptul că în studenție este atlet nu este altceva decât expresia tăriei și a energiilor acumulate ale neamului istoric în mersul lui pe fața pământului, al rezistenței de piatră căpătată de-a lungul secolelor de strămoșii din care se adapă și din care vine. La un concurs de atletism în Suedia hotărăște să rămână în țara lui Alfred Nobel. Cere azil politic și rămâne în Suedia, unde își va lua un master în știința, apoi va face facultatea de medicină la faimosul Institut "Karolinska".

Observăm deci aceeași migrare a spiritului prin științe asemănătoare trecerii prin spațiul geografic și istoric. „După aceea a lucrat ca doctor chirurg la diverse spitale, unele renumite, cum ar fi Upsala University Hospital (unde a stat 11 ani), Liverpool University Hospital, Norfolk & Norwich University Hospital, King Abdul Aziz Teaching Hospital în Arabia Saudită, etc.. S-a întors din nou în patria lui Hamlet, ca să îl găsim în momentul în care scriem acest Portret de scriitor, în Gibraltar, de unde urmează să plece într-o călătorie de serviciu..

Dimitrie Grama este prin excelență un spirit al căutării, al neliniștii, dintr-un surplus de energie, dar și dintr-un impuls genetic, ancestral format de-a lungul timpului.

Iată cum se vede poetul privindu-se în oglinda timpului, pe care se văd în planul doi fenomenele și evenimentele istorice ale epocii, dar uitându-se pe furiș și pe „rost” (prin rostul minții) înspre sinele său :

„ Sânt un "rătăcit" cetățean al lumii, dar nu un dezorientat și în structura mea umană, nu un dezrădăcinat, cu toate că am părăsit fizicește România acum aproape patruzeci de ani. A doua "patrie" este nu Danemarca, unde trăiesc acum, ci Suedia, care m-a acceptat atunci la începuturi și care mi-a acordat cetățenia suedeză acum treizeci și cinci de ani. În Danemarca trăiesc doar de vreo opt ani. Când am părăsit România (cu lotul național de atletism, eram alergător de sprint!), nu mi-am imaginat că voi rămâne în Suedia, deoarece bunicii mei trăiau la New-York și bineînțeles că năzuim să mă alătur rudeniilor de acolo.”

Așadar, bunici, care trebuie să fie aromâni, scoborâtori din protoromânii migrați în Balcania, trăiau la New-Yioark, (odiseea unui neam arhaic în spațiul geografic) unde ar fi trebuit să ajungă tânărul atlet Dimitrie Grama; ceea ce confirmă ipoteza noastră genetică și tendința de a emerge în spațiu venind din subconștientul ancetral.

Și iată cum, ca și în cazul lui Ulise, evenimentele politice și istorice îl trimit pe erou în altă direcție, pentru a prelungi și mai mult excursul geografic și temporal, care este în ultima instanță unul al cunoașterii :

„Tocmai atunci războiul din Vietnam era "evenimentul" timpului și Suedia, împreună cu URSS și alte țări comuniste, era foarte angajată în critica vehementă a Statelor Unite. Ambasadorul american la Stockholm a fost rechemat la Washington și mie, la Ambasada Americană, care trebuia să-mi acorde viza de emigrare în USA, mi s-a spus că nu se poate să o primesc deoarece eram considerat refugiat politic în Suedia. Astfel plecarea mea în America a fost amânată un pic și în primele patru luni am învățat atât de performant suedeza încât am putut relua studiile universitare la Stockholm. Bunicii mă înscriaseră la Columbia University și americanii până la urmă mi-au aprobat viza de plecare în USA. Fascinantă parte a lumii America asta!

Până la urmă poetul străbate și continentul merican, ca periplu să fie dus până la capăt :

„ Cu doi prieteni americani din Philadelphia am străbătut-o (America) de la un cap la altul și am încercat să mă adaptez la mentalitatea americană, dar mi-am dat seama că sunt prea "european" și m-am întors în Suedia, unde mi-am terminat studiile de medicină și apoi am profesat până în anul 1993.

Întoarcerea în Suedia, ca și întoarcerea în România, sunt segmente ale aceleiași eterne transhumațe, dar și încercări, pendulări ale destinului uman. În căutarea a ce ?

Dar dacă tânărul Dimitrie Grama plecând din România, ajungând în nordica Iatacă, și de aici în America pe care a străbătut-o cu doi prieteni de la un cap la altul, aventura cunoașterii și impulsul atavic trebuiau duse până la capăt. Așa se face că îl vedem pe poetul Dimitrie Grama ajungând și în Arabia, unde a lucrat ca medic câțiva ani și unde s-a simțit foarte bine :

Pendulul sorții, al aventurii cunoașterii, al puterii lui Dumnezeu nu se oprește deloc:

„Au urmat aproape trei ani de “sejour” în Arabia Saudită, numită și “închisoarea de aur”, dar unde eu și familia mea ne-am simțit foarte bine și cel puțin două triburi saudite, Al Yarbi și Al Yami, au dorit să ne “adopte”, să rămânem acolo pentru totdeauna. Nu am rămas, dar și acum îmi aduc aminte cu mare plăcere de acel colț de lume și mai ales de prietenii arabi, de la care am învățat multe lucruri despre ce înseamnă devotament.”

Apoi iarăși pendulul transumanței genetice și spirituale revine din locul din care a plecat, sau pe unde a mai trecut:

„ A urmat apoi Anglia și până la urmă Danemarca, această “Italia nordică”, unde noi ca români ne simțim aproape ca acasă. Soția mea, Livia Ante, fiica prozatorului Laurian Ante, a crescut în Franța, la Paris, unde și-a făcut studiile de arte plastice și unde a profesat cu succes în tinerețe. Un timp a făcut parte din Grupul de pictură “Van Gogh” de la Auvers sur Oise, acolo unde Van Gogh s-a sinucis.”

Același Pendul biografic coboară apoi în sudul Franței și în înșoritul și legendarul Gibraltar :

„ Am trăit un timp în Sudul Franței și fiul nostru Dan este născut la Narbonne. Să fii fiul mai multor patrii este, în fond, o șansă enormă... Ca să te găsești pe tine însuși trebuie să ieși din tine, să te cauți peste tot pe unde există oameni, pe unde te-ai fi putut naște chiar tu, dacă și conjuncturile ar fi pus umărul. Eu sânt rodul multor conjuncturi favorabile”.

Să reținem de asemenea izbucnirea creatoare a d-lui Dimitrie Grama în planul poeziei, al creației literare, și ea tot ca o expresia a energiilor acumulate de-a lungul generațiilor. Aflăm că :

„Opera literară s-a constituit târziu dar într-un mod uimitor de accelerat. Din anul 2000 până azi, Dimitrie Grama a publicat opt volume de versuri, dintre care doar unul cu caracter antologic:

Făptura cuvântului (2000),

Pasărea Melancoliei (2000),

Vânătoare de umbre (2001),

Elegiile depărtării (2001),

Suflete atârinate de catarge (2002),

Neguțătorul de imagini (2002),

Voi lua cu mine noaptea – Poeme din Albion (2003) și, în sfârșit,

Dă-mi mâna ta, străine – 100 de poezii de iubire și alte 100, selecționate și „îngrijite“ de Ioan Grigorescu (2004

Bastian și alte confidențe

Obsesii comune „

Pe parcursul a numai cinci ani iată zece volume de poezie, câte două în fiecare an ! Titlurile volumelor sunt la rândul lor teme, motive epico-filozofice ale creației poetic, reluate ca într-un film „care se rupe”, de zeci de ori !

Cum să ne explicăm izbucnirea atâtei energii creatoare, în cazul domnului Grama, și de ce se întâmplă ea acum, târziu, după 50 de ani ? Nu este și acesta un alt mod de a se aventura într-o altă lume și de a se întoarce acasă al poetului ?

Și cum se elaborează acolo în sufletul lui, cum se adună și cum se încheagă „structurile poetice”, „poietosul”, din solul căruia cresc mai târziu versurile, irizările ideatice, structurile poetice ale creației lui ? Dacă ar fi să ne luăm după mărturia artistului creația s-ar cristaliza chinuit, dar și lejer, de la sine, poetul punând pe hârtie „ce-i trece prin cap”, „doar frânturi rupte direct din suflet (să reținem această expresie cheie, „frânturi rupte din suflet”) în momente când exprimarea este o necesitate imperioasă, așa cum sunt nevoile biologice și psihice, altfel destul de liber, neîngrădit de nici o regulă, de nici un program estetic, ori

de vreun proiect, ori de vreo altă convenție, așa cum strămoșii poetului au fost liberi toată istoria, prin văile și pe culmile munților, neîngrădiți de nimeni și de nimic, doar ei cu cerul, cu pasările zburând în înaltul văzduhului, cu susurul izvoarelor !

„*De un timp încoace, am scris doar frânturi rupte direct din suflet. Fără ajutor, fără dicționar, fără înflorituri. Și mai ales fără să-mi pese de ce s-a mai scris, de ce gândesc criticii sau chiar ce gândesc ori simt cititorii, dacă or exista. Doar așa am putut fi liber, doar așa îmi lasă pana urme pe care pot să mă odihnesc.*”

„*Scriu ce-mi trece prin cap, când îmi trece și bineînțeles că-mi dau seama că în ceea ce scriu sânt mai multe afinități literare cu Borges sau Jimenez ori Aleixandre și mai puțin cu Goga, care de altfel a fost bun prieten al familiei din partea mamei mele*”

Și totuși pentru Dimitrie Grama scrisul este o necesitate vitală, așa cum este hrana, mișcarea, dragostea, fără de care n-ar putea trăi, și care se face cu o mare trăire și cu un mare consum de energie, de aici acea senzație „de sfârșeală” :

„De câte ori nu m-am lăsat de scris!? După fiecare rând, am avut o senzație de sfârșeală când universul tuturor posibilităților se limita la spațiul finit, alb, al paginilor nescrise”.

Întotdeauna când citesc un scriitor, mă întreb care este obsesia fundamentală care sta la baza operei respective, de la ce a plecat nașterea acelei cărți...? Ce se află în adâncul acelei opere, sau ce se află în adâncul întregii opere a unui scriitor...De la ce a plecat și unde vrea să ajungă sufletul scriitorului scriindu-și cartea ? Am putea să spunem, de exemplu, că opera lui Eminescu pleca din substratul atavic, dacic, de la setea de absolut, ca și opera lui Brâncuși, că această idee-respirație străbate întreaga operă a marelui poet...Dar nu cumva toate operele, toată creația umană are ca fior subteran și esențial tocmai această sete de absolut...?

Nu cumva setea de absolut a fost cea care l-a mânat pe Dimitrie Grama, pe fața țărilor și pe suprafața continentelor, pentru că este

limpede că aventura lui geografică este în esența ei una epistemologică, pe suprafața planetei ? Una a eului poetic !

Există în literatura română, o specie foarte rară de scriitori, din care fac parte în mod emfatic doi mari scriitori români, de care ne-am ocupat într-o carte, este vorba de marele prozator român, dar mare de tot, Ioan Crișan și de prozatorul Paul Goma, amândoi mari dizidenți în timpul dictaturii comuniste. Dintre ei Paul Goma este foarte cunoscut, iar Ioan Crișan din păcate mai puțin cunoscut. Știut și prețuit doar în cercul strimț al prietenilor, printre care am avut norocul a ne afla și noi ! Prozatorii aceștia mari, subliniem acest lucru, fac parte din acea Tipologie dacică, de cremene, inflexibilă în fața primejdiilor, a adversităților de orice fel, a dușmanilor neamului... Noi românii, datorită psihologie noastre formate în primul mileniu, după înfrângerea Daciei, după asasinarea (jertfa, subliniem noi) a lui Decebal și după jefuirea îngrozitoare a Daciei, după spaimele și suferința prin care am trecut, am căpătat, ne-am format pe parcursul primului mileniu o psihologie labilă, temătoare, inhibată, ni s-a întărit comportamentul social al retragerii în codri, al compromisului. De câte ori veneau populațiile migratoare, noi fugeam în codri de unde ieșeam apoi cu daruri ca să-i îmbunăm pe cotropitorii noștri. Am devenit cu timpul asemenea trestiei care se înclină în direcția din care bate vântul... Ne-am îndoit genunchii și ne-am plecat capul în fașa Dușmanului, după care ne am dat cu el... Coloana noastră vertebrală a devenit de cauciuc, ori de plastilină. De aici proverbele „Capul aplecat sabia nu-l taie”, „Pupă-l în bot și-i papă-i tot”. Din păcate comportamentul acesta, care ne-a intrat în sânge și în codul genetic, gena aceasta, ne-au făcut foarte mult rău în istorie...

Ei bine există o altă genă a noastră, gena tipologiei care nu se îndoiește în fața dușmanului, care moare cu el de gât...

Mai există o tipologie, puțin numeroasă, în cultura română, ale cărei cauze le putem explica geneticește, (ca și în cazul Tipologiei dacice, de cremene, cum am denumit noi tipologia inflexibilă, care lupta până la moarte cu dușmanul!) determinată de împrejurări.. Este tipologia cu vocația călătoriei, a setei de absolut care i-a forma ieșirii și a mersului prin spațiu, care se caută pe sine în alte orizonturi. Este tipologia din care credem noi face parte poetul Dimitrie Grama... Tipologie care începe cu

Spătarul Milescu, și cu admirabila sa carte, ilustrată extraordinar de Mircea Eliade, și de atâția mari scriitori

Prietenul meu Florentin Smarandache mai face parte din această tipologie, poetul și omul de știință plecat di Bălceștii de Olteț, care s-a stabilit în Statele Unite, și care a bătut credem toate țările.

Tipologia această dă farmec și plinătate, exotism unei culturi naționale, îi dă o aură de universalitate, de fascinație. Scriitorii din această tipologie au marele merit de a face culturile să comunice între ele, de a le da o aură exotică, de a le îmbogăți cu un aer și un conținut proaspăt.

Citindu-i poezia d-lui Dmitrie Grama, atâta câtă am găsit, încerc să caut motivele fundamentale ale operei. Poezie lui ni se pare a fi străbătută de un țipăt ca un tremolo, frânt din când în când, zigzagat... Bântuie o emoție difuză ca ceață și ca un scrâșnet în întregul univers poetic. Poezia d-lui Grama are ceva din asprimea poeziei lui Arghezi, dar mijloacele poetice sunt mult mai numeroase, aleatorii.

Unul dintre motivele fundamentale ale poeziei este moartea, des întâlnit în poezia lui, privit din toate unghiurile...

„Acolo pe un scaun înalt e tata.

Fumează și tace.

Eu cresc în brațele mamei care

mă scapă în stradă unde eu

bine-nțeles sunt școlar, soldat.

O clipă om matur. O clipă doar.

Și, dintr-o dată, bătrân. Mă clatin

și cad pe piatra dură. Nu simt

nimic.

Din fundul camerei vine acum

și tata. Cu mama de mână coboară

în stradă.

Îmi spun: Nu mai este nimic de

făcut. Ești mort!

Închid fereastra și se întind

pe piatră lângă mine”. (din poemul “Reîntâlnire”, unul dintre poemele profunde și cutremurătoare ale poeziei românești)

Iată un alt poem dezghiocând tema morții, înconjurat de un aer de solemnitate și de banalitate, care ne evoca acea dimensiune a poeziei vecină cu pământul, cu viața de toate zilele, cu aerul, cu firescul. Moartea care nu doare, pentru că face parte firesc din viața noastră :

„Durere acum

Toată lumea știe că
Tocmai înainte de a ne trezi
Mai murim un pic.
Moartea nu doare!
De aceea dăm indiferenți din umeri
Și ne prefacem că nu există.
Ne doare drumul
Ne doare pasul
Ne doare acum
Căci ieri nu am existat
Și mâine nu mai suntem.

Din volumul: “ “Bastian” și alte confidențe”

În mai multe poezii moartea este la Dimitrie Grama capăt de drum și stare de odihnă, dar este și o atmosferă difuză în universul poetic, obsesie, dar și o fantă deschisă în necunoscut. Suntem uimiți de ea, dar ne obișnuim cu moartea, mai murim un pic pe tot parcursul vieții, înainte de a ne trezi. „Căci ieri nu am existat / Și mâine nu mai suntem.”

În poezie lui Dimitrie Grama ni se descrie o realitate aparent banală și ternă (ca însăși realitatea și lumea în care trăim), plină de suferință și care capătă deodată puterea măritoare a unei lentile care îți dezvăluie misterul și esența cenușie a vieții :

„Au trecut sărbătorile

Au trecut val-vârtej
sărbătorile.
Clopotele veșniciei bat
în fulgul de zăpadă.
O mână
șterge clipa
și rămânem prizonierii
timpului.

Au trecut sărbătorile...”

Cuvintele, care sunt viață, aerul pe care îl respirăm, dar care sunt și
pășările care ne duc gândurile, și bucăți din sufletele noastre către
alt suflet, au murit... Mor tocmai cuvintele pe care voim să le
spunem, zădărniciind cunoașterea celuiilalt :

„ Lângă mine pe prispă au murit
Cuvintele pe care voiam
Să ți le spun.
Privirea îmi este tulbure
Și mi-e teama că
Nu te voi recunoaște.
Mâna menită să-ți mângâie obrazul
Tremură când o ridic
Să-mi pipăi fața
prispă cuvintele”) (din poemul „Lângă mine pe

Lumina și realitatea apropiată estompează, deformează și ascund
adevărul, tocmai datorită nudității lui, trimițând gândul la ideea de
moarte. La momentul când cel care este viu acum va fi mort:

„În plină zi,
dar așa gol,
fără uniformă
nu te recunosc.

Ai putea fi
un mort oarecare. „ (poemul „În plină zi, dar așa gol”)

Poezia „Testament” (ne ducem aminte, fără să vrem, de poezia lui Arghezi) are un început antologic, genial, ca nașterea unei revelații cu bătaie lungă, din țărâna banalității :

„Și dacă tot va trebui să mor
Aș vrea să fiu înmormântat de viu
Cu ochii larg deschiși să-mi văd
Viața plecând cu pas ușor
ori greu.

Cu ochii larg deschiși
Mireasa nopții, Moartea,
S-o primesc în prag.
Copii, să nu uitați vă rog
Să mă înmormântați de viu!”

În fața unei asemenea poezii rămâi mut și simți cum îți crește un gol în stomac ! Aceasta este realitatea, și redarea realității obiective este una dintre obsesiile și marile realizări ale poeziei lui Dimitrie Grama. În poezie lui nu găsești epitete, culoare, muzicalitate, vrajă, lumina este crudă, ca și întunericul, două realități foarte prezente în universul poetic al domnului Grama ! Poeziile lui sunt în același timp parabole, dar cu arcul atât de depărtat că depășesc linia orizontului :

„GALOPUL

Dacă ne-am fi oprit

la marginea pădurii,

Căprioara din tine

ar fi putut evada.

Adeseori, când

mă trezesc

cu capul pe

pieptul tău,

aud galopând.

E galopul neliniștei,

E galopul

ochilor nebuni

În care văd. (poemul „Galopul”)

Neliniștea plutește ca un „substratum al lumii” în poezia, lui Duimitrie Grama, venind în același timp dinspre trecut înspre viitor :

PRIN UȘA DE LA VERANDĂ

„Vezi, din cauza ta am rămas singuri -
Mi-ai spus trântind ușa de la verandă.
Da, singuri.

Copiii mari plecați pe la școli...

Vecinii și prietenii?!

Chiar unde-or fi? Cum de au dispărut

Așa fără să bag măcar de seamă?

Acum ai plecat și tu.

Da, singur.

Ar fi trebuit să fii cumva pregătit

Să înfrunt armatele singurătății

Trebuia să știu

Am mai fost amenințat

Dar erai tu acolo lângă mine „ (poemul PRIN UȘA DE LA VERANDĂ”,
din volumul „Obsesii comune”,

După lectura volumului de poezii „Obsesii comune”, m-am gândit că
Dimitrie Grama seamănă mult cu Bacovia, că este un Bacovia cu mult
mai elevat, folosind mijloace poetice mai rafinate, dar la fel de dureroase
, de triste. În poezia lui Grama căutarea sinelui, a adevăratului eu, a
adevărului capătă dimensiunea ploii care acoperă lumea

(Un timp am ascultat neliniștea tăcerii)

Un timp am ascultat

Neliniștea tăcerii,

ca apoi să-mi dau seama

că nu era decât

plînsul înecat al ploii,

cu stropii ei mulți și mărunți

care mor singuri

- ca oamni -

într-o băltoacă ordinară. (poemul „Un timp am ascultat neliniștea tăcerii”

DRUM SPRE FERICIRE

Plâng din ce în ce mai mult
Și tu îmi aduni cu grijă
Fiecare lacrimă
 spunându-mi
Că atunci când plâng
Eu nu le pot prețui.
Îmi spui că așa
Ai făcut întotdeauna (poemul „Drum spre fericire”)

Poemul „Obsesii comune”, pe care îl reproducem în întregime ni-l amintește pe Nichita Stenescu, din poeziile cu dialog, dar Dimitrie Grama nu seamănă decât cu el însuși. Poemul ni se pare a fi Ars Poetica, poeziei domnului Grama... Este încifrat, în același timp și se dăruiește ca o realitate imediată.

”

OBSESII COMUNE

Hai spune: ce-avem noi oamenii în comun?
Ce avem de împărțit?
În afară poate de o placentă
Zdrențuită
 de lumină
 de întuneric
 de frământări de piele transpirată
 și sângerări ...
Ce rafturi de trăiri comune?
Ce respirații?
Ce ușurări în taină?
Hai, repede:
ce-avem noi oamenii?
- să spunem -

în afară de șoapte de iubire,
și strigătul de luptă, victorie și
strigătul de groază?!

și strigătul de ultimă suflare:
Iartă-mă,
iartă-mă,
iartă-mă!?

Hai spune, ce-avem de împărțit!
Ori taci, de-a pururea
Să taci.
Încep să te cunosc!

Ești obsedantul:
Iartă-mă !
Iartă, mă !
Iartă !
Iar ?
Ia !
I ?

Deși credem că admirabilul poem „Tutungeria” este lentila prin care putem privi în interiorul poeziei lui Dimitrie Grama și cheia care ne ajută să descifrăm logica și filozofia acestei poezii moderne, ciudate, pline de neliniște și suferință, de căutare, dar și de regăsire, ne trezim deodată într-o altă realitate greu de denumit:

TUTUNGERIA

Într-un târziu mi-am dat seama
Că tutungeria din colț
De unde îmi cumpăr ziarele
- otrava mea zilnică -
A fost

Clădită peste un mormânt.
Fiecare ziar are texte funebre
Și mesaje de comunicare
Între morți, cum ar fi:

- La câți metri ai putrezit?
- Acum nu mai simt umezeala!

sau

- Nici măcar aici nu pot scăpa de voi!?

Până și țigările sânt altfel aici
Parcă inhalez suflete putrezite.
Și totuși e bine așa.
Mă gândesc cu groază
Dacă cumva vor dărâma tutungeria
Și în locul ei
Vor construi o creșă.

Reluând volumul „Obsesii comune”, avem brusc o revelație dureroasă. Poezia domnului Dimitrie Grama seamănă mult cu proza doamnei Alina Diaconu, una dintre cele mai mari prozatoare (româno-argentiniană) de azi ale Argentinei. Și abia acum avem iluzia că îl înțelegem pe Dimitrie Grama, că îi înțelegem periplul lui nesfârșit prin spațiu și timp, prin domeniile epistemologice ale spiritului. Poezia și proza domnului Dimitrie Grama și a doamnei Alina Diaconu, mari scriitori amândoi, sunt de o tristețe nesfârșită. Arta lor este mânăta de setea de a se căuta la nesfârșit a spiritului uman, de a se găsi negăsindu-se niciodată.

Din alt punct de vedere domnul Dimitrie Grama, alergătorul de cursă lungă al poeziei românești face parte din familia lui Octavian Goga, poezii prin care curge durerea, umilința și strigătul înăbușit, țipătul stins al unui neam întreg, adunate cu sete de-a lungul secolelor și al mileniilor !

Suntem absolut convinși că mai devreme sau mai târziu, acești doi scriitori, își vor găsi locul meritat în galeria scriitorilor importanți ai literaturii române !

Terminând de lectură, cu creionul în mână, a patra oară, volumul „Obsesii comune” ni se pare că auzim venind din înserarea Nordului vocea caldă, cețoasă a domnului Dimitrie Grama :

„... Ca să te găsești pe tine însuși trebuie să ieși din tine, să te cauți peste tot pe unde există oameni, pe unde te-ai fi putut naște chiar tu, dacă și conjuncturile ar fi pus umărul. Eu sânt rodul multor conjuncturi favorabile”.

25. 05.2010

Ștefan Dumitrescu

**IOAN MICLĂU, UN MARE ROMÂN, UN MARE
CĂRTURAR ȘI DĂRUITOR DE CARTE ROMÂNEASCĂ
ROMÂNILOR DIN AUSTRALIA**

IOAN MICLĂU

SCURT ARTICOL DE DICȚIONAR

Ioan Miclău (n. 1940). Scriitor român din Australia. Poet, dramaturg, jurnalist, autor de memorialistică literară, promotor cultural de seamă. Fondator de grupări

Un Badea Cârțan care a trecut oceanele și mările cu desaga plină de cărți

Desigur că numai bunul Dumnezeu ne-a întâlnit, lucru pe care îl cred cu tărie, pe cel care scrie rândurile de față și pe minunatul om și slujitor al Cărții românești și al Destinului românesc care este domnul Ioan Miclău, român ardelean stabilit în Australia, căci altfel cum să-ți explici depășirea distanței enorme și comunicarea sufletească profundă ce s-a înstăpânit dintr-o dată între noi ! Altfel cum să îți explici faptul că sufletele noastre rezonază profund descoperindu-ne apropieri sufletești nebănuite, ca și faptul că la ora aceasta țin în mână o carte frumoasă (carte frumoasă și bună, cinstei cui te-a scris !) a unui om care trăiește tocmai la capătul lumii. Cartea se numește „SCRIERI ÎN PROZĂ, VOL II”, de dl Ioan Miclău, și a apărut la Editura Cuget Românesc, în 2007, prin truda harnicului și împătimitului om de cultură, preotul și profesorul Al Stănciulescu Bârda. Cartea aceasta ca și autorul ei sunt realități românești deosebite. De aceea le voi analiza și comenta dintr-un punct de vedere aparte, și anume din punctul de vedere al spiritului românesc, al românismului. Pentru că această carte, dincolo de literele ei, conține un Văzduh, un Cosmos uriaș de suflet românesc. Iar autorul cărții, dl Ioan Miclău, care în Australia a înființat o Bibliotecă românească, și căreia i-a dat numele celui mai mare poet român, a scriitorului total prin care românismul se ridică din straturile adânci ale mitosului și logosului dacic, turnându-se în formele desăvârșite și strălucitoare ale spiritului modern, este unul dintre românii care lucrează cu spor la înălțarea sufletului românesc și a prestigiului nostru în lume !.

Dl Ioan Miclău este din acei patrioți rari, cu mare greutate, pe care îi dă un popor spre creșterea și continua lui lucrare în vreme.

Din acea categorie din care face parte Badea Cârțan de pildă, și prietenul meu Ion Crișan, unul dintre cele mai înalte exemplare umane date de acest neam.. El este un Badea Cârțan care a trecut oceanele și mările cu desaga plină de cărți, ale neamului său, (cărți în care se găsesc osemintele strămoșilor săi și sufletul neamului său) în spate, și s-a dus în Australia ca să facă acolo cunoscută demnitatea, frumusețea, tragedia, omenescul și măreția neamului său. Dl Ioan Miclău este din acestui scriitori pe care eu îi numesc zidari ai templului românesc, slujitori ai Catedralei Ființei naționale.

L-am comparat pe Ion Miclău cu omul de mare noblețe spirituală care este omul de știință și marele scriitor de conștiință al neamului său, Ioan Crișan. Vedeți, dacă noi nu venim pe lumea aceasta și în neamul acesta, din propria noastră voință, și nu suntem până la o anumită vârstă decât lucrarea lui Dumnezeu, a părinților și a învățătorilor noștri, apoi un timp, care este foarte scurt, trăitori și lucrători pe acest pământ, nici nu suntem în totalitate ceea ce vrem să fim noi în viața aceasta.... Sau ceea ce cred alții despre noi, **ci ceea ce vrea Domnul, după ce adună stropii de sudoare ai frunții noastre, și gemetele, durerile adânci ale creației, cu produsele trudei noastre omenești, puse în slujba creșterii culturii, a țării tale.**

Mai pe înțelesul cititorului. Autorul acestei cronici, cel care a citit cu sufletul la gură cartea domnului Ioan Miclău, prin anii 60-65 era de acum cititor al revistelor literare care apăreau în țară. Pe vremea aceea erau mari poeți Dan Deșliu, Mihai Beniuc, Vlaicu Bârna, Veronica Porumbacu, mai puțin Blaga, Vasile Voiculescu, da, care chiar fuseseră scoși din literatură... Eram copil pe vremea aceea. Așa credeam eu că ei sunt mari poeți, care vor rămâne.... Apoi a venit valul generației 60 în frunte cu Nichita Stănescu.... În

anii din urmă, mergând acasă, în Vâlcea, am avut posibilitatea să mai reiau încă o dată cărțile scriitorilor generației 60, generația în lumina căreia ne-am format, pe care o divinizam noi, generația 70, a scriitorilor din generația 70... Din generația lui Beniuc și a lui Deșliu, a poezilor politruci nu mai rămâne nimeni, din generația 60, o dată strălucitoare, rămân dezarmant de puțini scriitori autentici, a căror operă poate înfrunta timpul... Nu a fost cum au vrut ei, nici cum au vrut cei din preajma lor și din epoca lor, cei care i-au susținut, i-au iubit... A fost cum a vrut Domnul... Vor trece anii, deceniile, secolele și timpul va fi tot mai necruțător cu toți scriitorii mici și medii, în schimb poetul Mihai Emiescu, și opera lui vor crește în continuare... La fel opera poezilor Tudor Arghezi, cel data afară din literatură de politruci, la fel opera lui Lucian Blaga...

Și acum să revin la marele scriitor Ioan Crișan... Maramureșan, cinstit ca oțelul, cu sufletul limpede ca apa de izvor, o minte genială și scăpărătoare, ordonată, minte de ardelean și de neamț, un suflet bun ca pâinea caldă, un patriot că l-aș pune între sfinții neamului nostru... Născut în 1934, de rădăcină din Bârsăul Maramureșului, prin anii 1960 era un tânăr cadru didactic, asistent la Politehnică. Pentru că era o minte dotată și un asistent muncitor, iubit de studenți, bineînțeles că cei din jurul lui, colegii, au făcut tot ce au putut ca să scape de el... Și astfel a fost îndepărtat din facultate și a ajuns cercetător științific. În câțiva ani invențiile, descoperirile și lucrările lui științifice au început să uimească lumea... Se scrie despre el în revistele științifice de prestigiu din lumea întreagă... Este cercetător în domeniul electrochimiei, o teorie a sa îl așează într-o revistă științifică de prestigiu mondial, alături de unul dintre laureații premiului Nobel pentru chimie. Dacă ar fi fost ajutat cercetătorul, Inginerul Ioan Crișan, ar fi adus României Premiul Nobel pentru chimie sau fizică... dar nu numai că n-a fost ajutat, a fost invidiat, săpat, asasinat moral... reclamat,

anchetat, pensionat mult prea devreme... I-au sărit în ajutor pe vremea aceea mai mulți ziariști, printre care, spre meritul lui, și Adrian Păunescu, din a cărui poezie dacă va rămânea zece la sută, și anume, credem noi, poezia sinceră, de dragoste.

(De aceea spunem noi că Axiofagia, patologie a psihologiei poporului roman, care vine din străfundul subconștientului colectiv al acestui neam, așa cum ne spune mitul și balada Mioriței și proverbul, „Să moară capra vecinului, este una dintre patologiile care ne-au făcut foarte mult rău în istorie. Boala psihică ce ne-a făcut să ne invidiem, să ne distrugem valorile ! Această patologie face astăzi ravagii, și ne va distruge cu siguranță într-un viitor nu prea îndepărtat. Cum să creștem noi prin timp, ca popor, când noi suntem un popor de asasini, o clasă intelectuală de asasini care ne asasinăm valorile, și promovăm jigodiile, nonvalorile, lichelele ?)

În sfârșit, nonvalorile care nu puteau să-l suporte pe Ion Crișan au scăpat de el, dându-l afară și din cercetare... Fiind un om însetat de cunoaștere, o minte genială, ascuțită ca briciul și vastă ca un cosmos, Ioan Crișan a citit în continuare cu ferveoare și a ținut un jurnal în care își puna și își dezvoltă gândurile lui... Astăzi o pagină, mâine două, nota el în jurnal ceea ce simțea și ceea ce gândea el... **Asta zeci de ani, de prin anii 70 încoace..** Ei bine, toate acele însemnări ale jurnalului lui Ioan Crișan, puse cap la cap, s-au transformat pe nesimțite **într-unul dintre marile romane de conștiință care oglindesc astăzi și care vor oglindi decenii, secole de aici înainte, epoca istorică pe care a traversat-o autorul. și pe care o cunoaștem cu toții.**

Cine a știut în timpul vieții lui că Ioan Crișan este unul din marii scriitori dostoevskieni ai epocii lui, cine știe astăzi că inginerul Ioan Crișan este unul dintre cei mai mari scriitori europeni, și poate

ai lumii ? Și asta, plecând de la niște însemnări într-un **JURNAL DE CONȘTIINȚA URIAȘ**.

Vedeți cum lucrează Dumnezeu, cum își crește el și cum își formează scriitorii...? Pe căi ocolite... Scriitorii care ne par astăzi mari mâine nu sunt nimic, și scriitori, puși la încercare de Dumnezeu, neștiuți, care au scris în întunericul rece și mucegăit al subteranei, vor fi marii scriitori de mâine. Pentru că ei și-au îndeplinit misiunea dată de Domnul, aceea de a oglindi durerile și visele, credințele, speranțele, gândurile unei colectivități imense, tragedia și imaginea de ansamblu a unei epoci, profunzimea mocirloasă și auriferă a acelei perioade...

Ioan Crișan nu fost scriitor profesionist ca membrii Uniunii Scriitorilor, din care nu va rămâne mai nimic, el e fost o **ființa tragică, lucidă, cinstită cu ea și cu Dumnezeu și nu a făcut decât să noteze impresii, gânduri, imagini, așa cum le-a simțit și le-a gândit el,... aceste cioburi de conștiință s-au unit singure și au alcătuit un templu, templul spiritual și de conștiință al epocii dramatice prin care am trecut și prin care trecem.**

Asemănător este și cazul scriitorului Ioan Miclău, care s-a dus la capătul lumii ca să ridice biblioteca Mihai Eminescu... În cele două cărți ale lui, „**SCRIERI ÎN PROZĂ**, vol I și vol II”, el lucrul acesta îl face și domnia sa scrie articole, însemnări de jurnal, notează impresii, își dezvoltă gândurile în eseuri, îi scrie din Australia prietenului său doctorului Dimitrie Grama, din Danemarca, scrie și o nuvelă de mare întindere, care ni-l amintește pe Ioan Slavici, intitulată „**Fiica zeiței Vesta**”... Ei bine și când toate acestea sunt adunate la un loc, în carte, opera de conștiință și de suflet (de mult suflet) a domnului Ioan Miclu, se întrepătrunde,

se adună, se alcătuiește osmotic într-un vas imens, într-un templu de sentimente, de suflet, de gânduri, al neamului său.

Vedeți, și acesta este tot un mod asemănător cu al lui Ioan Crișan, prin care Domnul își crește, își construiește și îi pune la încercare, pe scriitorii Lui. Gândul acesta, că Domnul pe marii scriitori ai Lui, îi crește greu, trudnic, punându-i la încercare, mi-a apărut clar în minte citindu-i biografia, citindu-i printre rânduri viața marelui prozator rus Feodor Mihailovici Dostoievski, personaj în romanul meu: „Feodor Mihailovici Dostoievski s-a sinucis la București”.

Domnul care l-a hărăzit să fie pictor și muzician al sufletului românesc, l-a crescut greu și pe căi ocolite pe scriitorul Ioan Miclău, purtându-l pe drumurile vieții tocmai în îndepărtata și calda Australie... Opera lui, este ca și opera lui Ion Crișan, una de conștiință și de suflet, care se alcătuiește, se adună, se încheie din cioburile pictate, creionate și desenate de ei, în care au pus sufletul românesc ce îl poartă în adâncul ființei lor. Așa l-am perceput, așa l-am simțit eu, așa îl văd eu pe scriitorul Ion Miclău.

Iată cum îl vede scriitorul Dimitrei Grama, de acolo din Danemarca dumnealui : „ Orizontul literar al lui Ioan Miclău oglindește în el profunzimea spirituală și intelectuală a acestui Om printre Oameni. Pentru că Ion Miclău nu este, cum mulți au spus despre el, un emigrant, un îndepărtat, care, ros de dor și de amintiri, așterne pe hârtie lamentația înstrăinatului, ci Ioan Miclău este un om deosebit, un om talentat, care, indiferent de originea etnică sau geografică, ar fi fost hăituit de aceleași neliniști, vânat de aceleași muze și forțat să lase mărturii, să lase urme. Ioan Miclău este un om universal, care se bucură de frumusețea acestei lumi, care plânge alături de cei suferinzi și care, ca un adevărat preot, încearcă

să ridice spiritul uman, spre o altă sferă, spre o altă dimensiune, indiferent de locul unde se află, Bihor, Japonia, Tibet sau Australia

”

Trebuie să subliniem acest lucru, dacă lumea literară românească este plină de oameni meschini, dedublați, de lichele și de jigodii, de oameni mici care se cred mari, care-i marginalizează și îi distrug pe cei cu adevărat valoroși, omul acesta., dl Ioan Mică, este ca personalitate umană din acea categorie a oamenilor cu suflatul mare, ființa lui este formată din achiziții și straturi simple, făcută prin truda cunoașterii personale și prin deschiderea largă a sufletului în fața vieții. Așa îl simte și îl vede și Dimitrie Grama, reprezentarea pe care și-a format-o despre autorul cărții asupra căreia ne-am aplecat noi acum să i-o tălmăcim fiind mai mult decât convingătoare:

„Autorul însuși, în modestia caracteristică oamenilor mari, spune că nu are „școală” ca alții, că nu a călcat din tinerețe pragurile instituțiilor educative, filologice sau filozofice, spune că este un autodidact și spune lucrul acesta, ca și când ar cere scuze celor „titrați”, celor „cu carte”.

Sau o altă imagine a domnului Ion Miclău, de fapt a scriitorului și a slujitorului culturii române, denumit Ioan Miclău, a aceluiași doctor Dimitrie Grama : „Ioan Miclău este ca și cei care trăiesc cu inima și ochii larg deschiși, din plin diversitatea și imensitatea spiritului și a cugetului, un autodidact. Acest lucru îi face cinste și îl ridică la nivelul celor care, vrând nevrând, devin ei înșiși învățători și modele de viață și de creație pentru alții”. Ne pare bine că dl Dimitrie Grama surprinde tocmai ceea ce am încercat noi să facem mai sus, să îl definim pe dl Ioan Miclău ca model uman și cultural. Pentru că în cazul domniei sale omul și

opera au atâta suflet, simbioza personalității cu creația este atât de profundă și de organică încât ne găsim dintr-o dată în fața unuia dintre cele mai frumoase fenomene din istoria unei culturi.

Nu departe de observația noastră este portretul spiritual pe care i-l face, regizorul, am înțeles noi, Ben Todică : „ Ioan Miclău, omul pasionat, emoțional, fără să realizeze, atrage și domină omul inteligent. (Este vorba deci de preponderența sufletului, sau a inimii, mai bine zis, asupra inteligenței .NN) Credeți că sunt rău sau arogant ? Nicidecum ! Astfel, astăzi nu am avea muzica, nu am avea speranța, nu am avea confuzie și nu am avea blândețe. El găsește mai multă căldură în păsările din grădina sa, decât în mulți din așa zișii domni intelectuali. Tot ceea ce scrie și selecționează în lucrările sale, din lacul imens de emoții, îl reprezintă.” („Scrierile lui Ion Miclău”, de Ben Todică)

În fond Ioan Miclău este un cronicar de suflet al sufletului neamului său, un fel de electroencefalograf fin al gândurilor, al sentimentelor, al mișcărilor tulburi sufletești din adâncul ființei naționale, iar opera sa un ecran alambicat, o țesătură, o horbotă, pe care se proiectează aceste mișcări, această bogăție din adânc.

În ultima instanță cred că scriitorii din această categorie, mă gândesc la marele scriitor Ioan Crișan,, despre care puțin știu, și la domnul Ioan Miclău, nu scriu cu pixul, așa cum fac „scriitorii profesioniști”, ei scriu de-a dreptul cu sufletul și conștiința lor, cu vârful inimii... de aceea petele de suflet și de conștiință lăsate de ei pe hârtie se adună, asemenea unor cioburi arheologice într-un vas de conștiință greu de suflet. Iată o asemenea „însemnare” plină de suflet în marele Jurnal și în Cronica la care lucrează de ani de zile dl Ioan Miclău, ce surprinde începutul unei zile la Biblioteca înființată de el. Este un reportaj de la Biblioteca Mihai Eminescu,

zidită de el acolo, în Australia, și reportajul se cheamă, „O zi la biblioteca „Mihai Eminescu–Cringila N.S. W””.

„ Această dimineață frumoasă de Cireșar, luna cireșelor și bucuria copiilor, era pentru începutul unei zile încărcate de evenimente. Ziua de 11 iunie, cădea tocmai de sărbătoarea Sfinților Apostoli Vartolomeu și Varnava, era zi de Vineri, data anunțată de un grup de cititoare românce din Sydney, pentru o vizită la Biblioteca „Mihai Eminescu”. Era și este un obicei al meu a mă trezi devreme și a-mi pune în ordine treburile prin gospodărie, dar acum se anunța a fi o zi cu totul specială”. Bibliotecarul Ioan Miclău își așteaptă cititorii români din Australia cu mare emoție și bucurie, astfel că inima în tremură ca acul unul tensiometru: „ Mă uit la ceas, mă uit în susul străzii ! Hmm ! E ora zece trecut ! Nimeni. Sună telefonul. Alerg, ridic receptorul, răspund : daa, eu sunt !” „Oo ! Nici un necaz, se întâmplă, și eu mai greșesc străzile uneori mergând spre Sydney.” „Dar unde sunteți ?” „O.K, lângă firma Brambles. Stați pe loc, vin imediat acolo.”.

Deci acesta este Directorul Bibliotecii Mihai Eminescu din Australia, „un suflet imens, neobosit ca un strop de mercur”. Pasajul acesta este foarte grăitor, și ni-l relevă pe Ion Miclău în esența sa și în toată frumusețea a lui...

Iată-l pe dl Miclău în Jurnalul lui făcând portrete prietenilor, superbe crochiuri, pline de dragoste : „ BEN, o personalitate cu un caracter ales, simplu, harnic, cinstit, veșnic îndrăgostit de locurile natale, de prietenii de altă dată ai copilăriei sale. Rar mi-a fost dat să întâlnesc oameni înzestrați cu atâta răbdare, înțelegere față de slăbiciunile oamenilor din jurul său, adresându-se întotdeauna tuturor cu cele mai potrivite cuvinte, ce se vedeau de departe izvorâte dintr-un izvor al cugetului său creștin. M-am străduit

întotdeauna la rândul meu să-i răspund la fel de sincer și cu demnitate, chiar dacă în jur picurau și rodii, de felul rodiilor ce cad în toamne pe frunze de vii, semnul de iarnă, iarnă sufletească a unora vii.” (Impresii asupra unor filme românești din Australia. Ioan Miclău despre Ben Todică”, pag 61.

Am spus că opera lui Ioan Miclău, și personalitatea lui, fac parte dintr-o categorie rară de fenomene. Opera lui este o sinteză de mai multe specii și genuri literare, un Jurnal de conștiință al sufletului și al Ființei românești, plin de substanță poetică, având o dimensiune imnică și de întărire și sacralizare. Iată-l în postura de eseist profund și sentimental, meditând pe marginea vechilor crestomații, texte literare care în veacul trecut au avut un mare rol cultural și educațional în viața societății românești : „ Aici ne-am născut, gângurind limba noastră, poezia, cântecul, credința, munca, artele. Aici, în această „câmpie” „ literară hașdeiană, în care a existat și există loc suficient pentru fiecare talent tânăr apărut la orizontul literaturii române. Harta României este plaiul Mioriței, raiul, unde părinții părinților noștri au trăit, au construit, au murit. Ei dorm în veșnicie sub această glie. Ei ne-au lăsat înțelepciunea lor, sfatul lor, poezia lor, realizările, cât și neîmplinirile lor, dar împăcați până la moarte că lasă urmașilor lor, copiilor lor, o țară frumoasă, vie, bogată. Ne-au lăsat o limbă pe care o păstrăm nesticată. („Crestomație din vechea literatură română și universală”, pag 46).

Iată și o meditație lucidă și vie a scriitorului pe marginea cărții (nu este el, scriitorul, slujitor de cărți și de limbă românească, vie ?) : „ Cartea are multe definiții. S-ar putea scrie încă o carte numai dacă cineva s-ar apuca a aduna definirile făcute acesteia de către gânditori, scriitori și poeți, pedagogi și învățători, popor și folclor, etc...Ca orice ființă (!) născută din ființă (autor) are și cartea o

identitate cu care se înregistrează, un certificat de naștere cu locul și data, pentru a avea și ea o recunoaștere. „ („Identitatea unei cărți”, pag 116)

Acesta este românul, omul și scriitorul Ioan Miclău, și opera sa, O MARE FIINȚĂ ȘI CONȘTIINȚĂ, care vorbește admirabil despre neamul și despre Țara sa în lume, românilor plecați departe... Este unul din marii cronicari ai sufletului nostru românesc, dar și un imnitor în care meditația, jelanția, și frumusețea se amestecă Într-o EPOPEE DE CONȘTIINȚĂ ȘI DE SUFLET.

Este puțin dacă vă spun emoționat, să-l iubim și să-l prețuim pe omul acesta, pentru că el slujește sufletul neamului românesc cum puțini dintre noi o fac! Iar opera lui este deopotrivă un jurnal, un imn și o epopoe de conștiință închinată poporului și țării părinților și moșilor lui !

22.02.2008 Ștefan Dumitrescu

FLORENTIN MIHALACHE, UN MARE AMBASADOR AL ȘTIINȚEI ȘI AL LITERATURII ROMÂNE PESTE TOT ÎN LUME

UN DESTIN EXECPEȚIONAL EXOTICA ȘI CUTREMURĂTOAREA INDONEZIE

DE FLORNETIN SMARANDACHE

Există fără îndoială destin, Destine, iar multe dintre ele, prin voia Lui Dumnezeu, sau a împrejurărilor sunt cu adevărat excepționale. Un asemenea destin excepțional este cel al matematicianului Florentin Smarandache, din Bălcești Oltețului, născut la jumătatea veacului al XX-lea.

Despre dl Florentin Smarandache am auzit cu mai mulți ani în urmă, la Vâlcea, de la prietenii mei Ion Barbu și Doru Moțoc, ca fiind autorul curentului Paradoxismului în literatură, despre care matematicianul scrisese o carte. I-am recenzat atunci elogios lucrarea despre paradoxism, deși încrederea mea în acest curent la ora aceea nu era maximă, el rămânând mai mult în zona speculației. Așa cum curentul Semănătorist, care a avut un moment al lui de glorie la începutul secolului XX nu a produs mari opere literare (de fapt nu a produs nici măcar o operă notabilă), rămânând doar o încercare teoretică ce aparține de acum istoriei literare și istoriografiei, este posibil ca nici paradoxismul să nu producă opere de valoare, și în cazul acesta va rămânea și el o pură speculație. Există, desigur și posibilitatea ca acest curent, în cazul în care va fi deservit de scriitori talentați, de creatori de mare talent, care să dea mari opere, să devină într-adevăr un Curent literar în adevăratul înțeles al cuvântului, care să dea mari opere, așa cum au dat clasicismul, romantismul, simbolismul. Tot ce este posibil în această istorie umană, absurdă, dureroasă, extraordinară, și...paradoxală.

Iată că după câțiva ani, se produce în înțelesul profund al cuvântului, întâlnirea cu dl Florentin Smarandache. Întâi pe internet, apoi în modul cel mai revelator, prin lectura cărții

„ EXOTICA ȚI CUTREMURĂTAREA INDONEZIE”, probabil ultima carte a domnului profesor Smarandache, din foarte multele cărți scrise (scriitorul și matematicianul Florentin Smarandache are înclinația către performanță, către recorduri. A vizitat 25 de țări, are publicate 101 cărți, și recordurile nu se opresc aici, etc)

Cartea aceasta este revelatoare, cum spuneam, atât pentru cunoașterea unei lumi exotice (a unui segment exotic și tragic al civilizației umane) și spectaculoase, cât și pentru cunoașterea personalității lui Florentin Smarandache, dar mai ales a unui destin foarte spectaculos. Din acest punct de vedere am vorbi despre „săgeata epistemologică a Bălceștiului”, înfiptă în cerul universalității. Sau despre vocația de absolut a așezării de pe malul Oltetului, cu nume atât de frumos, Bălceștiul (târg interbelic, cu prăvălii cu obloane scorjite, de o parte și de alta a unei străzi largi, cu văzduh mirosind a iz de toamnă și a mere coapte), cel plin de melancolie și umilință, comună mai răsărită, aflat lângă vestita așezare Oteteliș, unde și-a avut conacul cunoscuta familie de boieri Otetelișanu, cei care au înființat și au ținut terasa Otetelișanu din Bucureștii veacului XIX, intrată în istoria culturii române, și pe lângă care a trecut Tudor Vladimirescu în fruntea unei părți a oștirii sale

Din această Comună mai mare, care avea prin anii 70 prăvălii cu obloane mari și scorjite de arșița verilor, cum îmi aduc eu aminte, rămase din perioada interbelică, a plecat matematicianul și poetul Florentin Smarandache. Prin anii 1965-1968 autorul acestei recenzii era elev la Bălcești, dar nu ne-am întâlnit.

Ne-am întâlnit, la modul profund, al comunicării empatice, atât de asemănători și atât de diferiți, acum prin intermediul cărții lui, cu siguranță o carte rară, exotică în istoriografia românească, „Exotica și cutremurătoarea Indonezie”, carte apărută la Râmnicul Vâlcea (una dintre marile vetre de cultură din spațiul românesc, și asta de multe veacuri, dacă ne gândim la tipografia de la Govora), la editura Offsetcolor, în vara anului 2007, (odată ce bunul de tipar este dat în iunie 2007) în condiții grafice foarte bune.

Cartea, de fapt un Jurnal amalgamat și sentimental (turistic, cultural și educațional), este rodul, actul setei memoriei prin care *ființa*

încearcă să eternizeze, să fotografieze imagini, repere, tablouri culturale, viziuni istorice, trăiri ALE AVENTURII SPIRTULUI, însemnări ale profesorului de matematică și ale scriitorului Florentin Smarandache în lumea fabuloasă și exotică, pe cât de fascinantă pe atât de tragică, a tărâmului de basm numit Indonezia.

Invitat să participe la mai multe întâlniri științifice (la un Congres care-i poartă numele, caz rar și spectaculos pentru știința românească, și un mod strălucit de a face cunoscută în lume, țara, cultura și știința românească, poporul român) cu studenții și profesorii de la câteva Universități din această parte a lumii, primit cu entuziasm de forurile științifice din această țară, fiind o minte scotocitoare, omul de știință român dorește să cunoască întregul univers geografic, social, istoric, spiritual al acestui Continent format din mii de insule, care este Indonezia.

Primul gând mă duce la Mircea Eliade și la aventura lui în universul imens și atât de bogat al Indiei. Florentin Smarandache continuă drumul înaintașului său și merge, cu câțiva pași mai încolo, pătrunzând în universul fascinant al Indoneziei.

Cum și în America profesorii sunt săraci, abia își duc existența, am notat pentru că m-a izbit pur și simplu expresia folosită de autor, (și care este, nu ne îndoim, o realitate, dar nu atât de cumplită ca cea din România) aventura pe mapamond a d-lui Smarandache începe prozaic și umil cu investigarea pieței, cu căutarea pe internet a celei mai ieftine rute până la locul de destinație, în urma invitației primite de la universitatea STIK din Malong (este redată fotocopia Invitației)

Notându-și gândurile, Florentin Smarandache are umorul și naturalețea olteanului autentic : „Așa că n-am avut încotro decât plătind 1469 de dolari Companiei Cathag Pacific. Să vezi durere dacă nu-mi aprobă ăștia viza după ce am plătit biletele ! Multe lucruri se rezolvă astăzi pe internet. Ce bine, ce simplu, ce repede. Adresele consulatelor, ambasadelor, locurilor de vizitat.” (pag 7)

Florentin Smarandache nu este preocupat de descrieri feerice de peisaje, de perspective geografice (gen pastel, sau peisaj, acuarelă), construite reportericește, nu, el își exprimă gândurile firesc, frust, așa cum îi vin ele în minte, părerile sunt redată instinctiv, și își notează

lapidar îngrijorările lui de ființă umană care va pleca într-o călătorie lungă, stările pe care le trăiește, sentimentele născute de cine știe ce întâmplare sau context care-i colorează fondul psihic. În epoca zborurilor cu avioanele pe meridianele planetei omul modern este stresat de toate întâmplările sau riscurile care se ivesc la tot pasul : „ Dau telefoane... am așteptat vreo oră în receptor. Până la urmă mi-au deplasat călătoria cu o zi : pe 14 în loc de 13 mai și mă întorc pe 29, în loc de 28, stând o noapte în aeroportul din Albugrierque și 17 ore în cel din L. A. „, (pag 7).

Urmează odiseea călătoriei cu avioanele, schimbatul rutelor și al avioanelor, așteptatul îndelung în aeroporturi, timp în care își notează în carnetul lui de memorialist impresiile, datele, cursele, gândurile, imagini dispartate, amintirile care-i trec prin minte. Cu acest prilej autorul inserează în curgerea textului opiniile sale despre cărțile citite, meditează asupra unor teme care îl preocupă sau îl obsedează, majoritatea opinii și atitudini foarte realiste. Iată ce spune dl Florentin Smarandache despre cartea (din păcate celebră, căreia i s-a făcut o reclamă extraordinară) „ Ciocnirea civilizațiilor” a lui Huttington : „Ciocnirea civilizațiilor” este numai o propagandă dirijată în avantajul unui grup etnic și împotriva altor culturi și religii [în prezent pe față împotriva musulmanilor, prezentați ca trăind în evul mediu, exploatănd femeile]

Corectă, justă concluzia d-lui Smaranadache. Ea vine să confirme afirmația Biroului de Viitorologie de la București că aceasta este o carte falsă, un instrument de manipulare cu bătaie lungă în viitor, că este o armă psihologică perversă, subtilă împotriva națiunilor și a civilizațiilor (o armă psihologică în războiul dintre Societățile dezvoltate și Lumea musulmană, război aflat pe planșeta Proiectanților mondiali), Război început de foarte mult timp. Război pe care noi l-am denumit Război mascat (o sinteză de război informațional, psihologic, economic, ecologic, cultural, educațional, sistemic, axiologic, etc) si pe care sociologii și strategii americani îl numesc război G 4, (Războaie din generația a 4-a)

Cel mai mare război mascat, proiectat și purtat împotriva Țărilor din Europa de Răsărit, apoi a unei mari părți din popoarele lumii a fost ceea ce noi am denumit Experimentul comunist, care nu a fost altceva decât p

o formă foarte subtilă de război mascat, și care a făcut în istorie foarte mult rău multor popoare și națiuni, Civilizației și speciei umane însăși.

Cartea lui Huntington este un *Proiect teoretic*, viitorist ca și Teoria comunistă, care pregătește din punct de vedere psihologic popoarele pentru un război și mai mare decât războiul dintre națiuni, este vorba despre RĂZBOIUL DINTRE CIVILIZAȚII, și creează condiții pentru aplicarea în practică a REALITĂȚII DESPRE CARE VORBEȘTE .

Cartea aceasta, care este și prost scrisă și insuficient argumentată vorbește deci despre o realitate îngrozitoare pe care cei care conduc lumea prin manipulare o proiectează de pe acum (de fapt ea a fost proiectată demult) și pe care vor să o realizeze în viitor. De fapt în mod mascat și subtil acest RĂZBOI ÎNTRE CIVILIZAȚII A ȘI INCEPUT LUÂND FORMA RĂZBOIULUI ÎMPOTRIVA TERORIȘTILOR, FENOMENULUI TERORIST. (Ben Laden a fost omul lui Busch,)

Cât se poate de corect se exprimă dl Smarandache și despre ceea ce în cadrul Borului de viitorologie de la București noi am denumit mai sus Războiul Mascat Mondial dus de către Vârful Financiar, care conduce Civilizația umană. Și omul de știință Florentin Smarandache are cunoștința de acest război mascat, cum l-am denumit noi sau Noile războaie din generația a 4-a (a se vedea și cartea lui JOHN PERKINS, "Spovedania unui asasin economic" : „ Specialiștii de la Agențiile de spionaj de pe glob sunt antrenați în folosirea de metode psihologice manipulative. Asistăm actualmente la războaie psihologice, culturale, religioase (o nouă cruciadă cu mult mai sângeroasă decât cele medievale) politice, sociologice, literare, artistice, științifice, prin care marile puteri încearcă să șteargă memoria colectivă și inconștientul națiunilor mici, coloniilor și să domine globul „. (pag 11)

Nu putem să nu subliniem atitudinea curajoasă a omului de știință român, în fața acestui fenomen, care este acest tip de război. Dacă toți profesorii și oamenii de știință care trăim actualmente pe această planetă am lua atitudine, așa cum o face dl Smarandache, împotriva acestui tip de război, mult mai distrugător și murdar decât războiul militar, poate că altfel ar arăta fața acestei planete.

Și continuă dl Florentin Smarandache : "În multe țări, chiar zise „democratice „ (a se observa ghilimelele) mass-media este sub controlul

unui grup restrâns care deține Puterea. Mass-media este foarte importantă în societățile democratice, căci prin ea se manipulează opinia publică. Dreptatea-i o poveste, spune o zicală românească, nici n-a fost și nici nu este”, o dă omul de știință româno-american pe românește.

Ceea ce mă intrigă și mă îngrozește (din păcate nu mă mai revoltă), este faptul că ne-am obișnuit și cu cele mai oribile ticăloșii făcute împotriva omului, este realitatea durroasa că marea majoritate a oamenilor de pe această planetă, ca și marea majoritate a educatorilor lumii (educatori, învățători, profesori de toate nivelele), ca și marea majoritate a oamenilor de știință, a artiștilor, din toate domeniile, marea majoritate a intelectualilor planetei (și această categorie a devenit demult o clasă socială planetară), cunosc acest adevăr imens și teribil (că Omul, omenirea, națiunea, sistemele economice, culturile, popoarele) – că sunt victimele unui mare Război mascat - dar nu fac nimic pentru a lupta împotriva lui, a Proiectanților și a realizatorilor acestui război.

De altfel și dl Florin Smarandache trece cu ușurință peste acest adevăr îngrozitor. Este extraordinar însă faptul că îl notează și îl subliniază !

În sfârșit autorul acestei cărți pornește către Indonezia. Cartea este structurată pe capitole mici. Iată-l pe hommo planetarus sărind din avion în avion, avioanele sărind și ele ca niște lăcuste pe meridianele planetei noastre, din ce în ce mai mică. „Sar dintr-un avion în altul ca un cocostârc. Îmi crește barba până când ajung în Indonezia. Trei zile și trei nopți : Atlanta – Phoenix - Jakarta. Biletul mai ieftin, traseul mai lung și întortocheat. „ (pag 12)

În sfârșit scriitorul ajunge la Jakarta. Iată o „fișă” a Indoneziei : „Indonezia are un guvern moderat, iar extremiștii islamici sunt un grup restrâns.” „Arhipeleagul se întinde de la est la vest aproape cât SUA, dar 60% este apă. Diversitatea este foarte mare, dintr-un loc în altul : : de pildă , în Irian, vestul insulei Papua, tribul Pann trăiește încă în epoca de piatră ! Umblă în pielea goală și ies din junglă la marginea străzilor cu sulite în mâini. „ (pag 17)

După lectura cărții realizez că Florentin Smarandache reușește să „picteze” cât se poate de bine imaginea țării imense și fantastice a cărei

dimensiune fundamentală este diversitatea, exotismul, discrepanța dintre regiuni, culturi, elemente.

Aceasta ar fi Dimensiunea geografică economică a Indoneziei.

Autorul cărții reușește însă la fel de bine să ne sugereze și dimensiunea culturală, istorică, spirituală, religioasă a acestei țări formată din mii de insule, jumătate nelocuite. „În nordul insulei Sumatra, provincia cu capitala Mendan, adăpostește tribul Batak, cu limbă proprie, în care fiecare familie își ține socoteala arborelui genealogic până a la 5-a spiță. Câte bordeie atâtea obiceiuri ! În religie predomină musulmanii (90%), creștinii 5% și hindușii(1%). Curios că există și creștini ortodocși, sprijiniți de cei din Damasc (Siria).”

O altă secțiune redată cu amănunte pitorești este, calde este cea care se referă la întâlnirea cu profesorii și studenții universităților din Indonezia. Vic Cristiano este prietenul și colaboratorul d-lui Smarandache, la fel David Handriata, cu care autorul se fotografiază.

Di Florentin Smarandache are ca orice gurmand instinctul și plăcerea degustării mâncărilor, a reținerii numelor sonore și ciudate ale mâncărilor locale, așa că la capitolul acesta ne dă destule informații despre talentul culinar al indonezienilor, spre bucuria papilelor noastre gustative.

Datele despre luxul hotelurilor în care a locuit, despre construcțiile moderne ale Indoneziei sunt și ele destul de bogate, astfel că al sfârșitul lecturii ai cât se poate de obiectiv perspectiva de sus a unei țări care te copleșește, (Exotica și cutremurătoare Indonezie) prin paleta largă de culori, de culturi, de religii, de tonuri, de peisaje urbanistice și de junglă și ape, obiceiuri, mentalități, idei.

2

Am privit cartea până acum din punctul de vedere al reporterului turistic, al Jurnalului cultural, dar cartea poate fi privită și din punctul de vedere al unui roman.

Din acest punct de vedere avem nu numai o perspectivă mișcată, dar și o altă carte, holistică, meditativă, cu un alt personaj. Am putea vorbi despre omul de știință modern obligat de modul său de viață, de logica

absurdă și spectaculoasă a existenței moderne să semene cu o lăcustă care sare de pe un meridian pe altul al planetei, îmbrăcat în avioanele moderne. Despre omul modern transformat în *homo turisticus*, despre drama mondializării, despre pierderea liniștii și a tihnei omului clasic, despre ruperea de rădăcinile ontologice a ființei secolului XXI, și a societății omenești, despre dimensiune de talmeș balmeș și de Turn Babel a civilizației și a societății moderne.

Din acest punct de vedere avem imaginea omului viitorului, aruncat într-un tunel existențial, pendulând între spațiu și timp, pierzând multe zile din viața sa, sau o mare parte din viață aflându-se mai mult în zbor decât de pământ (drama lui Anteu), pierzând acel sentiment al înrădăcinării, al locului.

În cazul cărții, foarte interesante, și subliniem acest lucru, instructive, mai importantă ni se pare performanța extraordinară, a unui tânăr, plecat din spațiul Olteniei de mijloc, care învingând bariere enorme, ajutat de o sete imensă de informație și de o inventivitate desfășurată ca un evantai, calm și păstrându-și optimismul și pofta de viață, ajunge un om de știință în America. Mutând limitele științei cu inventivitatea lui de ceasornicar, ajunge să ne propună noi concepte și viziuni în domeniile în care își exersează inteligența . „ Misiune (imposibilă, glumește Vic) a cuantizării este unificarea, precum în teoria multi-spațiilor înzestrate cu multi-structuri (Smarandache, 1995, mă citează Vic”. (pag 99)

Nu putem bănuși de pe acum mutațiile pe care le vor aduce noile concepte elaborate de Florentin Smarandache, dar cu siguranță ele îmbogățesc și duc mai departe orizontul științei.

Dintr-un alt punct de vedere, cel al târgului Bălcești (comună, cum îi zice el) matematicianul și paradoxistul Florentin Smarandache, alături de doamna profesoară Iliescu, femeia care a adus pe lume o ființă umană la cea mai înaintată vârstă posibil, 66 de ani, sunt oameni care au forțat cel mai mult limitele biologice ale omului, limitele sociale și psihologice, epistemologice și ale adaptabilității umane, limitele timpului și ale spațiului. Dumnezeu să-i binecuvânteze și să-i întărească în aventura lor umană extraordinară !

Valea Mare, Vâlcea, 30.08.2007.

SUMAR

SE ÎNTORC SCRIITORII ROMÂNI ACASĂ.....	3
TITUS BARBULESCU, UN MARE PATRIOT ROMÂN, UN MARE CĂRTURAR, PROFESOR UNIVERSITAR LA SORBONA	12
ALINA DIACONU, SCRIITOARE ROMÂNŌ -ARGENTINIANĂ, UNA DINTRE CELE MAI MARI SCRITOARE ALE ARGENTINEI, UNA DINTRE CELE MAI MARI PROZATOARE CONTEMPORANE	20
ALINA DIACONU, O MARE SCRIITOARE ROMÂNŌ-ARGENTINIANĂ CARE TREBUIE RECUPERATĂ DE LITERATURA ROMÂNĂ.....	30
DUMITRU CONSTANTIN, UN POET ROMÂN DE MARE TALENT DIN MOLDOVA DE PESTE PRUT.....	40
DIMITRIE GRAMA, UN MARE POET ROMÂN SE ÎNTOARCE ACASĂ.....	45
PORTRET DE SCRIITOR.....	45
Volumul de poezie OBSESII COMUNE, ȘI ALTE POEME.....	45
IOAN MICLĂU, UN MARE ROMÂN, UN MARE CĂRTURAR ȘI DĂRUITOR DE CARTE ROMÂNEASCĂ ROMÂNILOR DIN AUSTRALIA	64
IOAN MICLĂU	64
FLORENTIN MIHALACHE, UN MARE AMBASADOR AL ȘTIINȚEI ȘI AL LITERATURII ROMÂNE PESTE TOT ÎN LUME.....	76